

ANALIZA TROFEJNE VRIJEDNOSTI SRNJAKA NA PODRUČJU ZAJEDNIČKOG OTVORENOG LOVIŠTA VII/508 „DEŽANOVAC - MALO BILO“

Krajcar, Ivica

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:824476>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE**

IVICA KRAJCAR

**ANALIZA TROFEJNE VRIJEDNOSTI SRNJAKA NA
PODRUČJU ZAJEDNIČKOG OTVORENOG LOVIŠTA VII/508
„DEŽANOVAC - MALO BILO“**

ZAVRŠNI RAD

KARLOVAC, 2020

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE**

IVICA KRAJCAR

**ANALIZA TROFEJNE VRIJEDNOSTI SRNJAKA NA
PODRUČJU ZAJEDNIČKOG OTVORENOG LOVIŠTA VII/508
„DEŽANOVAC - MALO BILO“**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Dr.sc. Krunoslav Pintur, prof.v.š.

KARLOVAC, 2020

Analiza trofejne vrijednosti srnjaka na području zajedničkog otvorenog lovišta VII/508 „Dežanovac-Malo bilo“

SAŽETAK

U radu je analizirana trofejna vrijednost srnjaka na području Bjelovarsko – bilogorske županije u zajedničkom otvorenom lovištu VII/508 „Dežanovac – Malo bilo“ (4413ha). Ovlaštenik prava lova je Lovačko društvo „Srna“ Dežanovac. Obuhvaćeno je razdoblje od lovne godine 2008/2009 do 2018/2019. Podaci su prikupljeni iz ocjembenih listova, trofejnih listova i ETD obrasca. Analizirani su mjerljivi elementi (duljina roga, masa rogova, volumen rogova i raspon rogova), CIC točke, dob i lokalitet odstrijela. Analizom je obuhvaćena 191 trofeja srnjaka. Rezultati istraživanja pokazuju da masa, volumen i CIC točke rastu sa dobi, pri čemu je taj rast značajan do 5-6 godine života. Najtrofejniji srnjaci odstrijeljeni su na lokalitetima u lovištu na kojima prevladavaju poljoprivredne površine ekstenzivnog tipa koje se redovito obrađuju, te rubni dijelovi šuma i uz naselja.

Ključne riječi: srna obična (*Capreolus capreolus L.*), trofeja, lovište broj VII/508 „Dežanovac – Malo bilo“

Analysis of the trophy value of roe deer in the area of the common open hunting ground VII/508 „Dežanovac-Malo bilo“

ABSTRACT

This thesis analyses the trophy value of roe deer in the area of the common open hunting ground VII/508 „Dežanovac-Malo bilo“ (4413ha) in Bjelovarsko-bilogorska region. The holder of hunting rights is the hunting association “Srna” Dežanovac. It covers the period from the hunting year 2008/2009 to 2018/2019. The data was collected from evaluation sheets, trophy sheets and the ETD form. Measurable elements (antler length, antler mass, antler volume, and antler range), CIC points, age, and location of the shot were analyzed. The analysis included 191 roe deer

trophies. The results of the research show that mass, volume and CIC points increase with age, with this growth being significant up to 5-6 years of age. The most valuable trophies of roe deer were shot at sites in the hunting ground where extensive areas of extensive type are cultivated, which are regularly cultivated, as well as forest edges and along settlements.

Key words: roe deer (*Capreolus capreolus L.*), trophies, hunting ground VII/508 „Dežanovac-Malo bilo“

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Biologija srne obične (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	2
1.2. Područje istraživanja	9
1.2.1. Zajedničko otvoreno lovište VII/508 “DEŽANOVAC – MALO BILO”	9
1.2.1.1. Orografske prilike	12
1.2.1.2. Hidrografske prilike	12
1.2.1.3. Klimatske prilike	12
1.2.1.4. Geološke i pedološke prilike	14
1.2.1.5. Vegetacija	15
2. MATERIJALI I METODE	17
2.1. Prikupljanje uzoraka	17
2.2. Ocjenjivanje trofeja	18
2.2.1. Ocjena duljine rogova	21
2.2.2. Ocjena mase rogova	21
2.2.3. Ocjena volumena rogova	21
2.2.4. Ocjena raspona rogova	22
2.2.5. Broj CIC točaka	22
2.3. Procjena dobi	24
3. REZULTATI	25
4. RASPRAVA	38
5. ZAKLJUČCI	41
6. LITERATURA	43

POPIS PRILOGA:

Popis slika:

Slika 1.: Srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.), srnjak(https://www.biolib.cz/en/image/id211153/)	3
Slika 2.: Srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.), srna	3
Slika 3.: Prostorno područje analiziranog lovišta (Izvor: https://sle.mps.hr)	9
Slika 4.: Trofejni list srnjaka (ANONYMUS, 2008)	19
Slika 5.: Ocjembeni list za trofej srnjaka (ANONYMUS, 2008)	20
Slika 6.: Brončani srnjak ocijenjen sa 106,45 točke	37
Slika 7.: Srebrni srnjak ocijenjen sa 116,13 točke	37
Slika 8.: Zlatni srnjak ocijenjen sa 131,75 točke	37

Popis tablica:

Tablica 1.: Prikaz smjernica budućeg gospodarenja (ANONYMUS, 2016)	11
Tablica 2.: Prikaz srednje mjesečne i godišnje temperature zraka u (°C) (ANONYMUS, 2016)	13
Tablica 3.: Prikaz srednji mjesečni broj hladnih, studenih i ledenih dana (ANONYMUS 2016)	13
Tablica 4.: Prikaz srednje mjesečne i godišnje količine oborina (mm) (ANONYMUS, 2016)	13
Tablica 5.: Prikaz prosječnog broj dana s mrazom (ANONYMUS, 2016)	14
Tablica 6.: Prikaz prosječnog broj dana sa snijegom na tlu > 1 cm (ANONYMUS, 2016)	14
Tablica 7.: Prikaz zastupljenosti smjera vjetrova izraženo u postocima (%) (ANONYMUS, 2016)	14
Tablica 8.: Prikaz udjela šuma prema zemljovlasničkom razmjerju, dobnom razredu i sastojine u glavnom prihodu iskazane u hektarima (ha) (ANONYMUS, 2016)	15
Tablica 9.: Prikaz broja analiziranih trofeja prema lovnoj godini, odstrijelu i otpadu	17
Tablica 10.: Dodjela broja točaka za raspon rogova izraženim u postocima	22
Tablica 11.: Dodaci, odnosno točke za boju rogova	22
Tablica 12.: Točke za ikričavost rogova	23
Tablica 13.: Točke za ruže rogova	23
Tablica 14.: Točke za šiljke parožaka	23
Tablica 15.: Točke za duljinu parožaka	23

Tablica 16.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2008./2009.	25
Tablica 17.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2009./2010.	26
Tablica 18.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2010./2011.	27
Tablica 19.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2011./2012.	27
Tablica 20.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2012./2013.	28
Tablica 21.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2013./2014.	28
Tablica 22.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2014./2015.	29
Tablica 23.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2015./2016.	29
Tablica 24.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2016./2017.	30
Tablica 25.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2017./2018.	30
Tablica 26.: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2018./2019.	31
Tablica 27.: Prikaz prosječnih vrijednosti trofejnih elemenata prema mjestu odsrijela	34
Tablica 28.: Trofeje ocijenjene sa najvišim brojem CIC točaka	35

Popis grafičkih prikaza:

Grafikon 1.: Postotni udio površina u lovištu (ANONYMUS, 2016).....	10
Grafikon 2.: Trend prosječnih vrijednosti trofejnih elemenata prema dobi	32
Grafikon 3.: Prikaz prosječnih vrijednosti trofejnih elemenata prema lovnim godinama	33
Grafikon 4.: Prikaz broja odstrijeljenih srnjak prema dobi	35
Grafikon 5.: Prikaz prosječnih vrijednosti mjerljivih trofejnih elemenata kapitalnih srnjaka	37

1. UVOD

Srna obična je naša autohtona krupna divljač i izrazito popularna lovna vrsta. Vrlo je prilagodljiva vrsta te naseljava i prostore u okolici većih naselja, zračne luke, šume za odmor i sl..

Ona je u Hrvatskoj i u većem dijelu Europe najbrojnija i najlovljenija krupna trofejna vrsta divljači, a nastavi li se njezino daljnje brožčano povećanje, uskoro bi mogla postati jedna od gospodarski najvrednijih papkarskih vrsta divljači u Hrvatskoj (TROHAR, 2004).

Odstijelom divljači lovac, osim mesa, kože, dlake, perja i drugih produkata stječe i vrijedne lovačke trofeje: rogove, lubanje, krzna, zube (kljove) i razne dermoplastične preparate. Lovačke trofeje možemo definirati kao određeni dio tijela životinje ili cijela životinja, koja podsjeća lovca na ugodno provedene trenutke u prirodi i uspješan lov (FRKOVIĆ, 1989).

Riječ trofeja dolazi od grčke riječi tropaion, a u staroj Grčkoj i Rimu izvorno je označavala ratni spomenik sastavljen od predmeta osvojenih na bojnom polju. Još od pretpovijesnog vremena pojedinim dijelovima tijela divljači, a posebno lubanji i rogovlju, pridodavana su čarobna svojstva, pa su tako lovca, ali i njegovu obitelj, pa čak i cijelo naselje ovi dijelovi tijela „štitali“ od zlih sila i neuspjeha te im davali snagu, izdržljivost i pomagali u lovovima. U feudalnom sustavu nastaje i kult lovačkih trofeja, jer su tada feudalci imali isključivo pravo lova na krupnu divljač, a trofeje koje su izlagali u lovačkim sobama u dvorcima bili su statusni simbol. I danas često možemo čuti da je trofej dokaz lovčeve vještine i simbol uspjeha, negdje i društvenog položaja. No, trofeji su ipak puno više od toga. Prema njima možemo vidjeti kvalitetu određenog staništa odnosno lovišta, ali i rezultate uzgojnih mjera koje su ondje provedene. Iz trofeja možemo iščitati i podatke o genetskim dispozicijama populacije divljači u staništu, ali nam mogu poslužiti i kao pokazatelj stupnja ekoloških utjecaja (onečišćenja) na naš životni prostor. Trofeji imaju i ekonomsko značenje koje možemo pratiti kroz prizmu komercijalnog lova (DUMIĆ, 2013).

Svaka trofeja ima svoju pravu vrijednost koju treba ustanoviti i uspoređivati je s drugim trofejima. U početku na lovačkim izložbama, vrijednost lovačkih trofeja utvrđivala su prosudbena povjerenstva, na temelju subjektivnih kriterija (FRKOVIĆ, 1989).

Potreba za uspoređivanjem i rangiranjem trofeja nametnula je utvrđivanje jedinstvenih međunarodnih naputaka i formula za njihovo ocjenjivanje (FRKOVIĆ, 2004).

Formula za ocjenjivanje rogova srnjaka sastavili su 1927. godine W. Bieger iz Rostocka i K. Lotze iz Homborna koja je prvi put primjenjena na lajpciškoj izložbi 1930. godine (FRKOVIĆ, 1989).

Osnivanjem Međunarodnog vijeća za lovstvo i zaštitu divljači 1930. godine u Parizu, u njegovu nadležnost ušla i izrada jedinstvenih međunarodnih formula za ocjenjivanje lovačkih trofeja. One su donesene na plenarnom zasjedanju CIC-a 1937. u Pragu, za sve europske vrste divljači, osim za rogove srnjaka i soba. Zbog premalo oglednog materijala odlučeno je da se za rogove srnjaka i dalje koristi Bieger-ovom formulom, koja, uz težinu, uzima u obzir i volumen rogova (FRKOVIĆ, 2004).

Trofeji divljači ocjenjuju se prema važećim pravilnicima, formulama i uputama Međunarodnog savjeta za očuvanje divljači i lova (CIC). Pravilnikom (NN 92/2008) propisuje se način ocjenjivanja trofeja divljači, oblik obrazca trofejnog lista, oblik obrazca ocjemenog lista, način vođenja evidencije o trofejima divljači i izvješća o ocijenjenim trofejima. Prema Zakonu o lovstvu (NN 99/2018) i članka 72. stavke 1. i 2. vrhunski trofej divljači zabranjeno je trajno iznositi iz Republike Hrvatske, njega otkupljuje Republika Hrvatska, a čuva se u lovačkom muzeju HLS-a.

Cilj rada je prikaz gospodarenja srneće divljači kroz analizu trofejne vrijednosti srnjaka u zajedničkom otvorenom lovištu VII/508 „Dežanovac-Malo bilo“ temeljem ocjemenih i trofejnih listova za 11 lovni godina, od 01.04.2008. godine do 31.03.2019. godine.

1.1. Biologija srne obične (*Capreolus capreolus* L.)

Srneća divljač je jedna od najrasprostranjenijih i najbrojnijih krupnih vrsta divljač u Republici Hrvatskoj (SERTIĆ, 2008). Srneću divljač se naziva imenom srna obična i pod tim pojmom mislimo na srnjaka, srnu i lane. Srna živi u nizinskom, brdskom i gorskom staništu kako kod nas tako i u Europi (SERTIĆ, 2008).

U Hrvatskoj srna je rasprostranjena na cijelom području, osim većine otoka i nekih priobalnih dijelova Dalmacije. Nalazimo je na prostorima Hrvatskog primorja, Istre i otoku Krku. Broj srna u različitim je područjima Hrvatske promjenjiv i ovisi o prilikama u njihovim staništima (TROHAR, 2004).

Srna se jako dobro prilagođava najrazličitijim staništima. Tako je uspjela postepeno nastaniti i planinske visine Alpa i Pireneja, na nadmorskoj visini i do 2000 m (DURANTEL, 2007.)

Prema znanstvenoj klasifikaciji srna spada u porodicu jelena (Cervidae), potporodicu nepravni jeleni (Odocoileinae), rod srna (*Capreolus*) i vrstu srna obična (*Capreolus capreolus* L.). Mužjaka nazivamo srnjak, a odrasla ženka koja se već lanila zove se srna. Ženka stara od 9 mjeseci pa do lanjenja zove se dvizica. Srnjačićem godišnjakom nazivamo mužjaka do čišćenja prvih rogova (TROHAR, 2004).

Slika 1: Srna obična (*Capreolus capreolus* L.), srnjak (<https://www.biolib.cz/en/image/id211153/>)

Slika 2: Srna obična (*Capreolus capreolus* L.), srna i lane (<https://www.biolib.cz/en/image/id144816/>)

Mužjaci jedini nose rogovlje. Izuzetno se mogu pojaviti roščići kod stare, jalove ili bolesne srne. Karakteristiku građe čini srazmjerno čvrsto tijelo postavljeno na vitkim nogama, podignuto u stražnjem dijelu i nešto niže u grebenu. Takova građa omogućava joj dugačak i visok skok te bijeg uzbrdo. Dužina tijela od vrha njuške do korjena repa iznosi 130 – 140 cm, visina u grebenu oko 75 cm, dok je rep dugačak do 5 cm. Masa zrelih mužjaka kreće se od 20 – 30 kg, a ženki od 17 – 25 kg (JANICKI i sur., 2007).

Pravilno razvijeno zubalo kod odrasle srneće divljači čine 32 stalna zuba, čija formula glasi: I 0/3, C 0/1, P 3/3, M 3/3. Lane ima 20 mliječnih zuba. Tijelo srne prekriva duža pokrovna dlaka, a unutar nje nalazi se kraća kovrčava podlaka. U ljetnom periodu dlaka srneće divljači ima crvenkastosmeđu boju dok u zimskom periodu dlaka je duža i deblja kestenjastosive ili sivosmeđe boje. Srne mjenjaju dlaku u proljeće i jesen i to tako da se prva linjaju mlada grla. Aktivno kretanje srneće divljači je tijekom dana uz veće kretanje u poslijepodnevnim i večernjim satima (JANICKI i sur., 2007).

Specifičnost na koži u oba spola su mirisne i lojne žlijezde, njihova je funkcija označavanje teritorija kod srnjaka, a kod srne intenzivno lučenje u vrijeme parenja kako bi privukla mužjaka. Od osjetila u srna dobro su razvijeni sluh, njuh i vid, ali zbog asimetrične građe očiju teže uočavaju predmete u pokretu. Životni vijek srne je oko 15 godina. Srne i srnjaci su spolno zreli sa 14 mjeseci. Srna se potpuno tjelesno razvije s dvije, a srnjak sa tri godine (TROHAR, 2004).

Srna je teritorijalna životinja pa joj je životni prostor malen tako da je za život potrebno otprilike 70-120 ha ovisno o bonitetu staništa. Obitava u ravničarskim i brdsko-planinskim područjima. Pretežno je šumska životinja gdje se uglavnom drži njihovih rubova, a gdje su prosjeke, livade, polja koje koristi za ispašu. Srna je i poljska životinja gdje na primjer u Slavoniji i Baranji možemo naći u predjelima gdje nema šume. Prehrana joj je selektivna odnosno ima izraženu potrebu za kvalitetnom hranom. Hrana se uglavnom sastoji od trave, zelene ili osušene biljke, okopavine, izbojci i pupovi grmlja i drveća pa i gljiva. Od šumskih plodova hrane se bukvicom, kestenom, žirom i divljim voćem (TROHAR, 2004).

Prema načinu života, kretanju i aktivnosti u staništu, srneću divljač možemo proučavati kroz više aspekata. Primjerice kroz *područje aktivnosti* koju jedinka ili skupina koristi u određenom prostoru tijekom dnevnih, sezonskih ili godišnjih kretanja. Kod srna se iskazuje *područje lanjenja*, koja ona aktivno brani i tjera druge ženke koje se približe. Kod srnjaka je *teritorij* određena površina lovišta koju srnjak aktivno brani tijekom proljetno/ljetnog razdoblja i kojeg srnjak obilježava mirisnim i vizualnim znakovima (DEGMEČIĆ, 2011).

U pogledu socijalnog ponašanja srna, tijekom godine dolazi do grupiranja u različite socijalne skupine, između ostalog radi okolišnih čimbenika. Veće skupine čine ženke i lanad i njih se može primjetiti u poljskim tipovima staništa na većim parcelama monokultura. Postoje i slijedeće socijalne skupine: ženke sa svojim lanadi u razdoblju 10 do 12-mjesečnog podizanja, ženka i mužjak tijekom parenja i ženka s mladima ili bez njih, ali uz prisustvo srna iz drugih spolno-dobnih razreda (DEGMEČIĆ, 2011).

Parenje srna je od sredine srpnja do sredine kolovoza, u vrijeme povoljnih vremenskih uvjeta. U parenju sudjeluju spolno zreli srnjaci i za razliku od jelenske divljači kod njih nema rike i međusobne borbe. Srnjaci već tijekom svibnja obilježavaju svoj teritorij u koji dozvoljavaju ući ženkama tijekom parenja. Prvo se pare dvizice odnosno prošlogodišnja lanad, a zatim starije srne. Parenje je specifično i odvija se u velikim krugovima odnosno lukovima koji su u narodu poznati kao „vilinski (vještičji) krugovi“, a nastaju tako da u prvim danima tjeranja srna nedozvoljava

parenje sa srnjakom nego bježi od njega i on ju prati u širokom krugu. Srnjak oplodi najviše 4-5 ženki. U srna imamo pojavu embriotenije, odnosno usporen razvoj zametka. Razvoj zametka se ubrzava krajem prosinca i neprekidno se razvija do svibnja ili lipnja kada se srna olani u povoljnim uvjetima. Graviditet traje 150 dana, odnosno sa embriotenijom 285-290 dana. Srne u pravilu olane dvoje, ponekad jedno, a rijede troje ili četvero lanadi. Lane je mase 1,2-1,7kg i siše do studenog odnosno do početka zime te se postepeno i privikava na biljnu hranu (JANICKI i sur., 2007).

Kod srnjaka prvi rogovi se nazivaju mladenački rogovi. Osobitost mladenačkih rogova je da ne rastu u čupi. Mladenački rogovi izrastu u prosincu ili siječnu prve godine života sa 7-8 mjeseci. Pojavljuju se kao kvržice, šiljata ili tupa šilca kada probiju kožu na vrhu rožišta. Takovi „rogovi“ nemaju ružu. Ružu imaju prvi pravi rogovi koji se razvijaju nakon njih. Broj parožaka kod srnjaka može biti 2,3,4 i više. Normalno razvijeno rogovlje zrelog srnjaka ima prednji, stražnji i vršni parožak. Grane roga rastu iz rožišta koje je prava „živa“ kost i sastavni je dio lubanje. Rožišta s vremenom postaju niža jer svake godine kada otpada rogovlje, s površine otpadanja otkida se sloj rožišta. Razvoj rogovlja prolazi kroz određene faze rasta koji se naziva ciklus rasta rogovlja i podjeljen je u četiri faze. Prva faza je rast, druga okoštavanje, treća skidanje čupe i četvrta odbacivanje roga. Oblici rogovlja mogu biti: pruženi, raskrečeni, jajoliki, košarasti, kruškoliki, prepasani (JANICKI i sur., 2004).

Dob na živim srnama i srnjacima možemo procijeniti pomoću vanjskih elemenata kao što su: vrijeme proljetnog linjanja, obliku glave i tijela, boja ljetne dlake na glavi i tijelu, ponašanju, vremenu skidanja čupe s rogova i izgled rogova. Prvo se linjaju mlada jednogodišnja i dvogodišnja grla, a poslije njih trogodišnja i starija grla. U ravninama srne se prije linjaju nego u planinama zbog klimatskih uvjeta i veće nadmorske visine. Prema obliku glave i tijela mladi srnjak ima zaobljenu glavu, vrat tanak, tijelo vitko i kratko dok zreli srnjak ima krupnu glavu sa širokim čelom, vrat debeo i kratak, tijelo krupno i zbijeno. Boja ljetne dlake kod odraslih srna je crvene boje, a kod mlađih grla crvenija je od starijih koja s vremenom postaje svijetlije boje. S obzirom na ponašanje mlada grla su živahna, radoznala za razliku od odraslih koji su oprezniji i raspoznaju opasnost od uznemiravanja. Redoslijed skidanja čupe je takav da prvo čiste rogove stariji srnjaci pa onda mlađi. Prema obliku rogova nije pouzdano ocjenjivati dob srnjaka, ali uz neke vidljive pokazatelje mogu biti od pomoći koja se očituje u tome da je kod mladih srnjaka masa rogova u gornjem dijelu iznad prednjeg paroška, a rog je tanji u donjem dijelu. Kod starijih

srnjaka je obrnuto tako da je masa u donjem dijelu roga. U starih srnjaka parošci su kraći i potpuno se gube. Još jedan od pokazatelja pri procjeni dobi je i visina i debljina rožišta, razmak između rožišta i oblik ruže. Kod mlađih srnjaka rožišta su viša, tanja i razmaknuta, dok kod starijih ona su niža, deblja i bliža. Premda su svi ovi elementi subjektivni pokazatelji pri ocjenjivanju dobi na živoj divljači najbolje se služiti sa više pokazatelja kako bi ocjena bila realnija (TROHAR, 2004).

Srneća divljač kao i svaka druga vrsta ima svoje prirodne neprijatelje i podložna je određenim bolestima. Od zaraznih bolesti moguća je pojava bedrenice u bedreničnim distriktima, slinavka i šap u slučaju eventualne epizootije, zatim papilomatoza, fibromatoza i dr.. Primjena kemijskih sredstava (pesticidi) u poljoprivredi i šumarstvu ponekad je uzrok akutnih ili kroničnih intoksikacija. Od prirodnih neprijatelja značajni su vuk, ris, psi skitnice, lisica i kuna zlatica, a za lanad još i sova ušara, divlja mačka i velika lasica. Od klimatskih promjena nepovoljno utječe visoki snijeg sa pokoricom, poplave, i požari. Srneća divljač stradava i u prometu te često lanad od poljoprivredne mehanizacije (JANICKI i sur., 2007).

Cilj gospodarenja srnećome divljači je zdrava i stabilna populacija usklađena s kapacitetom staništa, visoke trofejne vrijednosti te proizvodnja divljačine. Temeljni princip uzgoja srneće divljači je prirodna selekcija ili prirodni odabir. To znači da u procesu parenja sudjeluju najkvalitetnija i najjača grla, grla s genetski najboljim osobinama i najboljim svojstvima. Usljed zime i snijega, nestašice hrane, slaba grla, genetski loša grla, prirodno ugibaju. Čovjek je u ovaj proces uključen kroz uzgojne zahvate, zimsku prihranu te odstrjel nepoželjnih grla, pa uz prirodnu provodi i uzgojnu selekciju. Pri tome je najvažnije paziti da u lovištu gdje se srneća divljač uzgaja postoji prirodna ravnoteža, da je broj divljači proporcionalan mogućnostima i kvaliteti staništa. Ako je taj broj iznad kapaciteta staništa, dolazi do znatnijeg oštećenja staništa. Osim toga taj višak srneće divljači, iznad mogućnosti staništa na jednom području, automatski migrira na periferiju staništa gdje se stvaraju tzv. migracijski krugovi. Najkvalitetnija staništa zaposjeda najjače grlo, dominantan srnjak, čiji je radijus kretanja od 2-4 km. Provođenjem smjernica gospodarenja srneće divljači vrlo je bitno ocijeniti uzgojnu vrijednost jednog srnjaka u svojim razvojnim fazama. Da bi mogli ocijeniti uzgojnu vrijednost moramo znati odgovor na slijedeća pitanja: koliko je grlo staro, odgovara li tjelesni razvoj starosti, da li je osmatrano grlo prosječne kvalitete, iznad ili ispod prosjeka dotičnog staništa, što možemo očekivati od njegovog

daljnjeg razvoja, te da li u toj populaciji ima dovoljno prosječnih i nadprosječnih jedinki (SERTIĆ, 2008).

Srneća divljač se uzgaja u omjeru spolova 1:1. Gospodarska starost se utvrđuje na 6-7 godina, pri čemu ju dijelimo u sljedeće dobne razrede:

- Mladunčad – grla od dana lanjenja do kraja prve lovne godine
- Podmladak – grla tijekom druge lovne godine
- Mlada - grla tijekom treće lovne godine
- Srednjedobna - grla tijekom četvrte i pete lovne godine
- Zrela - grla tijekom šeste lovne godina i starija.

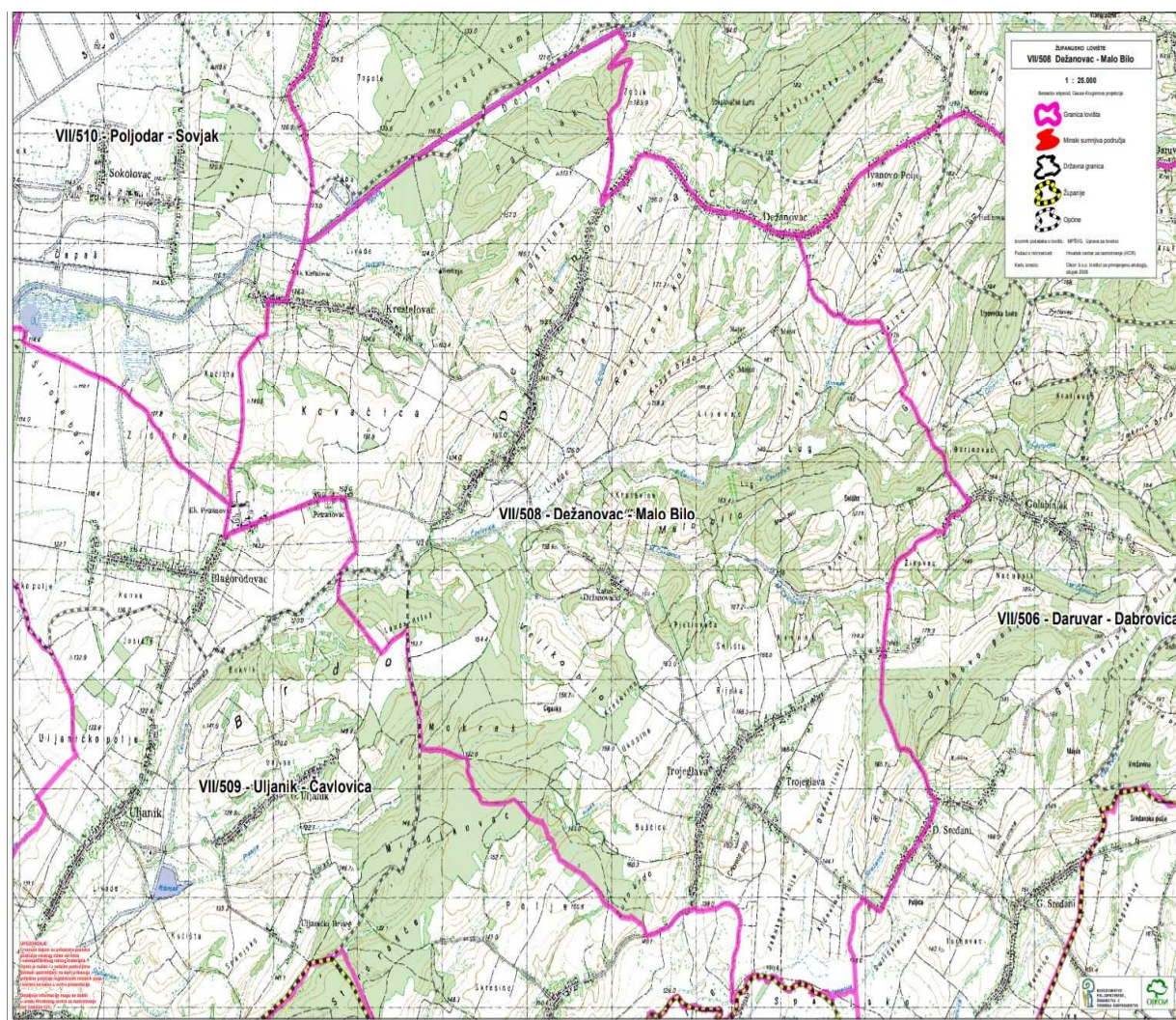
Provođenje uzgojnog odstrijel na muškoj populaciji vrši se već u najranijoj fazi. U obzir kod ocjene uzgojne vrijednosti grla uzimaju se razvoj rogova, tjelesna konstitucija, kondicija, zdravlje i snaga. Izlučuju se slabi srnjačići šilaši i oni koji nisu očistili rogove prije parenja. Ostavljaju se ona grla kojima su šila dostatno razvijena i u dobroj su tjelesnoj kondiciji. Ako je loša godina, u smislu oštrem zime i nepovoljnih uvjeta za rast i razvoj, vrlo oprezno treba donesti odluku o izlučenju jer već sljedeće godine srnjak može razviti dobro rogovlje. Smrznuće rogova je prolazna pojava, oštećenje roga u bastu također nije znak zbog kojeg bi se grlo trebalo izlučiti. Iz populacije treba izlučiti srnjake gumbaše, slabe šiljkane i sve one koji tjelesnim prosjekom nisu dosegli tu starosnu kategoriju. Kod srednjedobnih srnjaka odstreljuje se samo ona grla koja su nam promakla u mlađoj dobi, koja su bolesna ili imaju trajnu deformaciju rogovlja uslijed mehaničkih povreda. U zreloj dobi nakon šeste godine treba odstreljivati trofejno jake srnjake. Zrele jake srnjake treba štedjeti i u starijoj dobi, ako nemamo u kategoriji srednjedobnih dovoljan broj kvalitetnih srnjaka (TROHAR, 2004).

Način lova na srnu vrši se pojedinačnim lovom od kojih razlikujemo: lov dočekom na zemlji, lov dočekom na visokoj čeki, lov šuljanjem (prikradanjem, vrebanjem), lov vabljenjem, lov privozom kolima (saonicama). Način lova ovisi o konfiguraciji terena u lovištu i o šumskoj vegetaciji. Jedan od najčešćih načina pojedinačnog lova je lov dočekom na visokoj čeki koji je lovcu omogućena bolja preglednost izdizanjem iznad tla, lovac je manje uočljiv za divljač, zaštićen je od vjetra, insekata i klimatskih nepogoda ako je čeka natkrivena i zatvorena. Na taj način mu je omogućeno bolje motrenje divljači, odabir grla za odstrijel, odabir spola, procjena dobi i trofejne jačine te odstrijel (GRUBEŠIĆ, 2004).

1.2. Područje istraživanja

Istraživanje je provedeno u zajedničkom otvorenom lovištu VII/508 “DEŽANOVAC – MALO BILO” na kojim lovoovlaštenje ima LD "Srna" Dežanovac.

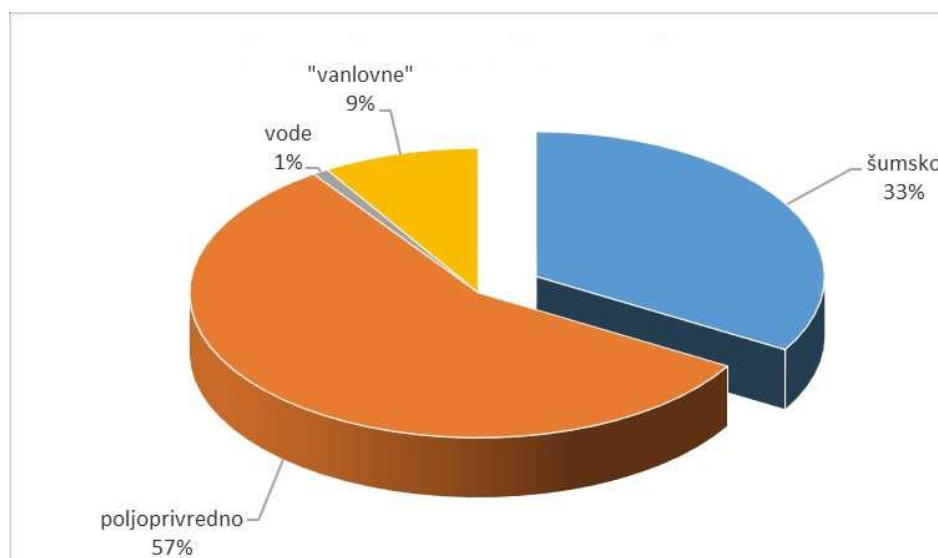

Slika 3: Prostorno područje analiziranog lovišta (Izvor: <https://sle.mps.hr>)

1.2.1. Zajedničko otvoreno lovište VII/508 “DEŽANOVAC – MALO BILO”

Zajedničko otvoreno lovište VII/508 “Dežanovac – Malo bilo” nalazi se u jugoistočnom dijelu Bjelovarsko-bilogorske županije oko mjesta Dežanovac i Trojeglava te pripada nizinskom tipu lovišta bez poplava. Ukupna površina lovišta iznosi 4413 ha, od toga poljoprivredne površine

čine 2510 ha, šumske površine 1476 ha, „vanlovne“ površine 388 ha, a vodene površine 39 ha (ANONYMOUS, 2016).

Grafikon 1: Postotni udio površina u lovištu (ANONYMUS, 2016).

Struktura poljoprivrednog zemljišta obuhvaća oranice sa površinom od 2000 ha, livade 250 ha, pašnjaci 250 ha i višegodišni neograđeni nasadi 10 ha. 1900 ha oranica je u privatnom vlasništvu.

Lovno produktivna površina (LPP) iznosi 1600 ha od toga šume čine 575 ha odnosno 36% i poljoprivredne površine koje čine 1010ha ili 64% od kojih oranice čine 760ha ili 48%, livade 125ha ili 8% i pašnjaci 125ha ili 8%.

U lovištu od prirode obitavaju slijedeće glavne vrste divljači – srna obična (*Capreolus capreolus* L.), svinja divlja (*Sus scrofa* L.), zec obični (*Lepus europaeus* Pallas), fazan (*Phaisanus colchicus* L.).

U ovom lovištu prema mogućnostima staništa od glavnih gospodarskih vrsta divljači može se uzgajati slijedeći planirani broj u matičnom (proljetnom) fondu:

- srna obična	128 grla
- svinja divlja	18 grla
- zec obični	45 repova
- fazan obični-gnj.	144 kljunova

Cilj uzgoja je zdrava, otporna i normalno razvijena krupna divljač, srednje do pojedinačno visoke trofejne vrijednosti te korištenje divljačine.

Tablica 1: Prikaz smjernica budućeg gospodarenja (ANONYMUS, 2016).

SMJERNICE BUDUĆEG GOSPODARENJA			
VRSTA DIVLJAČI	SRNA OBIČNA – <i>Capreolus capreolus</i> L.		
NAMJENA LOVIŠTA	UZGOJ SRNE OBIČNE U OTVORENOM LOVIŠTU		
CILJ LOVNOG GOSPODARENJA	UZGOJ ZDRAVE I KVALITETNE DIVLJAČI PREMA PROPISIMA LGO		
METODE (NAČIN) UZGOJA	PRIRODNI UZGOJ		
OMJER SPOLOVA (m : ž)	1:1		
GOSPODARSKA STAROST	6 i više godina		
DOBNA STRUKTURA	dobni razred	% u matičnom fondu	
		M	Ž
	pomladak - grla tijekom 2. godine	25	25
	mladi – grla tijekom 3. godine	22	22
	srednji – grla tijekom 4. i 5. godine	28	28
	zreli - grla tijekom 6. godine i starija	25	25
LOVNO PRODUKTIVNA POVRŠINA (L.P.P.)	1600 ha		
BONITETNI RAZRED	II bonitet - Niznisko, bez poplava -		
BROJ DIVLJAČI NA LOVNOJ JEDINICI (100 ha)	8 grla		
MATIČNI FOND (MF)	128 grla (64 muških i 64 ženskih)		
KOEFICIJENT PRIRASTA	0,9 na broj srna starijih od dvije lovne godine		
PRIRAST (P)	43 grla (22 muških i 21 ženskih)		
GOSPODARSKI KAPACITET LOVIŠTA (GK = MF + P)	GK 171 = MF 128 + P 43		

1.2.1.1. Orografske prilike

Lovište se prostire na najvišoj nadmorskoj visini od 190 m i najnižoj od 115 mnv.. Time je razlika N.V. u lovištu 75 m, s prosječnom visinom od 152,5 m N.V. Najviša je u sjeveroistočnom dijelu lovišta, a najniža na jugozapadu. Nagib terena je od 2° - 7°. Ekspozicije terena u lovištu su općenito zapadne u kombinaciji sa sjevernim i južnim. Prema orografskim prilikama i konfiguraciji lovišta svrstano je u nizinski tip lovišta (ANONYMUS, 2016).

1.2.1.2. Hidrografske prilike

Hidrografija lovišta izuzetno je obilna sa potočnim tokovima koji imaju smjer toka Istok – Zapad. Od juga gledano gdje se nalazi Ranjanica, gdje nastaje potok Mala Rijeka, zatim imamo Stražanicu, Trojeglava potok, Bašćice, koje su pritok Bijele, a ona pritok Pakre. Prema sjeveru potok Rijeka pritoku Brekinjske i u konačnici Bijela. Tu je i Mala Čavlovica koja je sa pritokom Ravneš, Selište, Drlež, Malo bilo ulijeva u Veliku Čavlovicu, a ona ima svoje pritoke Krivajec, Majur, Kozji potok, Peluš koja se ulijeva u Ilovu. Na sjeveru je rijeka Toplica, a ispod Dežanovca potok Stublovu, Ploština i Kovačica potoci. Izvorišta u lovištu postoje u velikom broju. Vode ima tijekom cijele godine, što od navedenih vodotoka i izvorskih voda te u lokalnim depresijama poslije kiša pa je tijekom cijele godine zajamčena opskrbljenost vodom koje ima u dostatnim količinama za piće i kaljužanje divljači. Navedene prilike u lovištu pružaju optimalne uvjete za rast i razvoj divljači te je na osnovu toga lovište svrstano u nizinski tip bez poplava (ANONYMUS, 2016).

1.2.1.3. Klimatske prilike

Za prikaz klimatskih prilika korišteni su podaci na osnovu podataka od HŠ d.o.o. koje gospodare državnim šumama lovišta te službenih podataka iz Klimatskog atlasa Hrvatske za razdoblje 1971. – 2000. godine i meteorološke stanice Daruvar (ANONYMUS, 2016).

Prema Koppenu ovo područje ima oznaku klime Cfwbx'', to znači umjereno topla kišna klima, oborine raspoređene jednako na cijelu godinu, bez sušnog razdoblja, najmanje oborina padne u hladno godišnje doba i povoljnim temperaturnim uvjetima (Tablica 2).

C - klima toplo umjerenog kišnog tipa sa srednjom temperaturom najhladnijeg mjeseca između -3 ° C i -18 ° C

f - oborine su jednako raspoređene tijekom cijele godine

w - manje oborina padne u hladnom dijelu godine

b - srednja temperatura najtoplijeg mjeseca nije veća od 22 ° C

x'' - tijekom godine izražena su dva maksimuma oborina - rano ljeto i kasna jesen

Tablica 2: Prikaz srednje mjesečne i godišnje temperature zraka u (°C) (ANONYMUS, 2016).

MJESECI	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	GODIŠNJE
TEMPERATURA	-0,4	2,1	6,2	11	15,7	18,9	20,6	19,7	16,1	10,9	5,8	1,4	10,6

Jedna od osnovnih karakteristika temperaturnih prilika je srednji broj dana s minimalnim temperaturama ispod 0 ° C (hladni dani), srednji broj dana s maksimalnom temperaturom manjom od 0 ° C (studenih dana) i srednji broj dana s minimalnom temperaturom ispod -10 ° C (ledeni dani) (Tablica 3.)

Tablica 3: Prikaz srednji mjesečni broj hladnih, studenih i ledenih dana (ANONYMUS 2016).

MJESECI	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	GODIŠNJE
HLADNI DANI	23,1	15,3	10,3	1,6						3	6,8	20,2	80,5
STUDENI DANI	11,3	3,5	1,2								0,7	7,7	24,4
LEDENI DANI	6,3	1,6	0,5								0,1	2,3	10,8

Iz tablice dolje, možemo uočiti da na ovom području imamo najviše oborina i to u vegetacijskom razdoblju od IV do IX mjeseca koji utječe na sastav šumske zajednice, njenu veličinu, na njen opstanak i razvoj (Tablica 4.)

Tablica 4: Prikaz srednje mjesečne i godišnje količine oborina (mm) (ANONYMUS, 2016).

MJESECI	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	GODIŠNJE
OBORINE (mm)	55	50	59	77	86	99	84	91	63	64	82	67	877

Prve rane (jesenske) mrazeve na ovom području može se očekivati već pred kraj rujna, a kasni proljetni se znaju javiti i krajem svibnja. Oni mogu uzrokovati velike štete na neodraslim jedinkama mladunčadi divljači kao i na vegetaciji, naročito mladih vrsta drveća (Tablica 5.)

Tablica 5: Prikaz prosječnog broj dana s mrazom (ANONYMUS, 2016).

MJESECI	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	GODIŠNJE
BROJ DANA	7,2	7,2	7,2	2,4	0,2	0,1			0,2	4,8	8,1	9,5	46,9

Sniježne oborine mogu izazvati velike štete na flori i fauni te poremetiti odnos staništa divljač. Njegova prva i posljednja pojava, trajanje snježnog pokrivača, njegova visina te stvaranje ledene pokorice još je jedan faktor koji nepovoljno utječe na preživljavanje divljači u lovištu (Tablica 6).

Tablica 6: Prikaz prosječnog broj dana sa snijegom na tlu > 1 cm (ANONYMUS, 2016).

MJESECI	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	GODIŠNJE
BROJ DANA	13,5	11,3	4,8	0,2							0,7	5,8	36,3

Na ovom području najčešći su SI vjetrovi, a potom JI vjetrovi. Olujni vjetrovi na ovom području su rijetki, a jaki vjetrovi preko 6 Beauforta (3.6 m/s) javljaju se većinom zimi. Odnos zastupljenosti smijera vjetrova prikazan je u tablici 7.

Tablica 7: Prikaz zastupljenosti smijera vjetrova izraženo u postocima (%) (ANONYMUS, 2016).

SMJEROVI VJETRA	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	C (tiho)
%	11,3	20,3	10,1	13,8	6,5	10,9	8,9	9,7	8,5

1.2.1.4. Geološke i pedološke prilike

Geološke prilike obuhvaćaju ravnomjerno nizinsko-brežuljkasti oblik koji se spušta u udoline vodotoka Toplice, Male i Velike Čavlovice. U nižim dijelovima zastupljeni su lapori s

rijetkim proslojcima pijeska i pješčenjaka na koje naliježu pijesci s proslojcima pješčenjaka i pjeskovito glinovnih lapora sa sočivima šljunka, gline i ugljena.

U lovištu su prisutne slijedeće vrste tala i to redosljedom od nižih nadmorskih visina prema višljim: euglej (močvarno glejno tlo) je zastupljen na vrlo malom prostoru nekadašnjih vlažnih livada, epiglej, hipoglej, amfiglej, pseudoglej, lesivirano tlo (ilimerizirano tlo, luvisol) i fluvijativno livadsko tlo (humofluvisol, semiglej) (ANONYMUS, 2016).

Zahvaljujući prirodnim šumskim sastojinama, zdravstvenom stanju i dobrom gospodarenju šumama, te biološkoj raznolikosti, svi procesi u tlu i na površini odvijaju se uravnoteženo što je preduvjet svih ostalih uvjeta za dobre ocjene stanišnih mogućnosti (ANONYMUS, 2016).

1.2.1.5. Vegetacija

U lovištu su prisutne jednodobne šume, s ukupnom površinom od 1.476 ha što čini 33 % površine lovišta (Tablica 8).

Tablica 8: Prikaz udjela šuma prema zemljovlasničkom razmjerju, dobnom razredu i sastojine u glavnom prihodu iskazane u hektarima (ha) (ANONYMUS, 2016).

šume u lovištu	ha	%	I. dobni razred do 10 godina starosti	sastojine u glavnom prihodu
DRŽAVNE šume G.J. Daruvarske prigorske šume	336	23	29	10
PRIVATNE uređene šume G.J. Gornji Daruvar	600	77	0	0
PRIVATNE neuređene šume	540		0	0
UKUPNO ŠUME	1.476	100	29	10

Glavne vrste drveća u šumama lovišta su hrast lužnjak, grab, bukva, jaseni, klen, bagrem, lipa, joha, meke listače, voćkarice, crnogorica (borovac, duglazija, smreka, ariš, bor crni i bijeli, duglazija), i ostala tvrda bjelogorica. Od biljnih zajednica dolaze šuma crne joha i lelujavog šaša (*Carici brizoidis-Alnetum glutinosae*), šuma hrasta lužnjaka s velikom žutilovkom (*Genisto elatae-Quercetum robirus*), šuma hrasta lužnjaka i običnoga graba (*Carpino betuli-Quercetum typicum*), tipična šuma hrasta lužnjaka i običnoga graba (*Carpino betuli-Quercetum roburis typicum*), šuma hrasta lužnjaka i običnoga graba s bukvom (*Carpino betuli-Quercetum roburis fagetosum*) i šuma običnoga graba s dlakavim šašem (*Carici pilosae-Carpinetum betuli*).

Livadne zajednice na prostoru lovišta su mezofilne livade srednje Europe i zauzimaju manje površine lovišta (dio njih je tijekom Domovinskog rata samopošumljen radi zapuštanja). Mezofilne livade srednje Europe predstavljaju najkvalitetnije livade košanice, razvijene na površinama koje su često gnojene i kose se dva do tri puta godišnje. Ograničene su na razmjerno humidna područja od nizinskog do gorskog vegetacijskog pojasa. Ovoj skupini u prvom redu pripada livada grozdastog ovsika i trave krestac (*Bromo-Cynosuretum cristati*) i srednjoeuropska livada rane pahovke (*Arrhenatheretum elatius*) (ANONYMUS, 2016).

2. MATERIJALI I METODE

2.1. Prikupljanje uzoraka

Potrebni podaci o trofejnim parametrima za ovaj rad su prikupljeni tijekom provedbe redovnog odstrijela srne obične, sukladno planu lovnogospodarske osnove, odnosno obrađenih i ocijenjenih trofeja rogovlja srnjaka. Analiza trofejnih parametara je provedena temeljem ocjembenih listova za razdoblje od lovne godine 01.04.2008. do 31.03.2019. u zajedničkom otovrenom lovištu VII/508 „Dežanovac-Malo bilo“.

Sveukupno je sakupljeno i analizirano 191 trofeja prikazanih u tablici prema lovnoj godini, odstrijelu i otpadu.

Tablica 9.: Prikaz broja analiziranih trofeja prema lovnoj godini, odstrijelu i otpadu.

lovna godina	odstrijel (broj grla)	otpad (pronađeni rogovi)	ukupno
2008/2009	15	2	17
2009/2010	16	2	18
2010/2011	15		15
2011/2012	17		17
2012/2013	10		10
2013/2014	21		21
2014/2015	16		16
2015/2016	19		19
2016/2017	16		16
2017/2018	22		22
2018/2019	20		20
Ukupno	187	4	191

Statistička obrada podataka je načinjena u programskom paketu Excel Microsoft 2013, a obuhvatila je slijedeće trofejne elemente:

- dob
- CIC točaka
- medalja (zlato, srebro, bronca)

- srednja dužina roga
- masa
- volumen
- raspon
- predio odstrijela.

2.2. Ocjenjivanje trofeja

Tipični trofej srnjaka su rogovi na kojima se prema CIC-ovoj formuli mogu izmjeriti svi mjerljivi elementi. Trofeja srnjaka sa više od dva roga (grana) smatra se abnormalitetom i službeno se ne ocjenjuje (FRKOVIĆ, 2004).

Trofeje divljači ocjenjuje povjerenstvo od najmanje tri ovlaštena i stručna ocjenjivača koji su položili ispit za ocjenjivanje trofeja divljači (NN 92/2008).

Za ocjenjenu trofeju izdaje se trofejni list. Uz opće podatke (ime prezime i boravište lovca, datum odstrijela, naziv lovišta i lovnog predjela, naziv lovoovlaštenika) trofejni list sadrži i posebne podatke (mjere) o utvrđivanju ocjene trofeje prema CIC-ovoj formuli (NN 92/2008).

Iznimno od formule CIC-a kod ocjene trofeja srne obične – srnjak, dozvoljava se upotreba faktora 0,23 za težinu i volumen rogovlja, za trofeje čija neto težina nije veća od 250 grama (NN 92/2008).

Za utvrđivanje vrijednosti trofeje srnjaka elementi mjerenja su duljina rogova, težina suhih rogova, volumen rogova, raspon rogova, zatim dodaci (točke za ljepotu), za boju rogova, ikričavost rogova, ruže rogova, šiljci parožaka, dodaci za pravilnost i ljepotu rogova, dužinu parožaka, zatim odbici za nepravilan oblik i za pomanjkanje parožaka (FRKOVIĆ, 1989).

Rogovi se mjere mjernom vrpcom u centimetrima na milimetar točno. Težina se važe običnom vagom na gram točno, a volumen se mjeri hidrostatskom vagom u cm³ (FRKOVIĆ, 1989).

	 REPUBLIKA HRVATSKA TROFEJNI LIST SRNJAK <i>(Capreolus capreolus L.)</i>
Način lova .... Starost divljači procijenjena na ..... godina, brutto težine od ..... kg i netto težine (bez iznutrica, glave i nogu do koljena) ..... kg.	Lovac ..... Adresa .... (država) Broj lovačke iskaznice: ..... odstrijelio je dana ..... u lovištu ..... kod ovlaštenika prava lova .... Rogovi srnjaka ocijenjeni su s ..... točaka.
№ 12345678	
Izdaje Hrvatski lovački savez	

PODACI O MJERENJU ROGOVA SRNJAKA						
Red. broj	Elementi mjerenja	Jed. mjere	Mjera	Sred. mjera	Faktor	Broj točaka
1.	Duljina roga	lijevog	cm		0,50	
		desnog				
2.	Težina rogova *		Bruto		0,1 0,23	
	Odbitak na:		Vlagu			
			Rez			
	Težina rogova		Neto			
3.	Volumen rogova	cm ³			0,3	
4.	Raspon rogova	cm		Odnos raspona prema srednjoj dužini 0 - 4 ..... %		
Zbir točaka od 1 - 4						

* Iznimno od formula CIC-a kod ocjene trofeja srne obične - srnjak, dozvoljava se upotreba faktora 0,23 za težinu i volumen rogova, za trofeje čija neto težina nije veća od 250 grama.

Zbir točaka od 1 - 4		
Red. broj	Elementi ocjenjivanja	Broj točaka
Dodaci na:		
5.	Boja rogova	0-4
6.	Ikričavost	0-4
7.	Ruže	0-4
8.	Šiljke parožaka	0-2
9.	Pravilnost rogova i dužinu parožaka	0-5
Zbir točaka od rednog broja 1. do 9.:		
10.	Odbici zbog nepravilnosti rogova	0-5
Ocjena rogova:		

Članovi komisije:

Mjesto ..... 1. ....
 Datum ..... god. 2. ....
 3. ....

Ovlaštenik prava lova: M.P.

Slika 4.: Trofejni list srnjaka (ANONYMUS, 2008)

OCJEMBENI LIST

SRNJAK

(*Capreolus capreolus L.*)

Broj trofejnog lista: .....

Ime i prezime lovca: ..... Broj lovačke iskaznice: .....

Adresa stanovanja: .....

Lovište: ..... Predio: .....

Ovlaštenik prava lova: .....

Datum odstrjela: .....

PODACI O MJERENJU ROGOVA SRNJAKA

Red. broj	Elementi mjerenja	Jed. mjere	Mjera	Sred. mjera	Faktor	Broj točaka
1.	Duljina roga lijevog desnog	cm			0,50	
2.	Težina rogova *	g		Bruto	0,1 0,23	
				Vlagu ..... %		
				Rez		
	Težina rogova			Neto		
3.	Volumen rogova	cm ³			0,3	
4.	Raspon rogova	cm		Odnos raspona prema srednjoj dužini 0 - 4 ..... %		
Zbir točaka od 1 - 4						

Zbir točaka od 1 - 4			
Red. broj	Elementi ocjenjivanja	Mogući broj točaka	Broj točaka
Dodaci na:			
5.	Boja rogova	0-4	
6.	Ikričavost	0-4	
7.	Ruže	0-4	
8.	Šiljke parožaka	0-2	
9.	Pravilnost rogova i dužinu parožaka	0-5	
Zbir točaka od rednog broja 1. do 9.:			
10.	Odbici zbog nepravilnosti rogova	0-5	
Ocjena rogova:			

* Iznimno od formula CIC-a kod ocjene trofeja sme obične - srnjak, dozvoljava se upotreba faktora 0,23 za težinu i volumen rogova, za trofeje čija neto težina nije veća od 250 grama.

M.P.

CIC točaka .....

Članovi komisije:

Mjesto i datum ocjene: .....

1. ....

2. ....

3. ....

Napomena: .....

.....

.....

.....

Slika 5.: Ocjembeni list za trofej srnjaka (ANONYMUS, 2008)

2.2.1. Ocjena duljine rogova

Duljina rogova mjeri se sredinom vanjske strane svakog roga od donjeg ruba ruže do vršnog paroška. Preko kuta koji tvore ruža i grana roga vrpcom treba napeti i položiti uz rog prema vrhu na oko 2 cm iznad ruže. Vrpcom treba slijediti sve zakrivljenosti roga. Broj točaka te vrijednosti utvrđuje se množenjem prosječne dužine obaju rogova s konstantom 0,5 (FRKOVIĆ, 2004).

2.2.2. Ocjena mase rogova

Ocjena težine suhih rogova s pravilno otpiljenim dijelom lubanje dobiva se vaganjem na gram točno. Ako rogovi imaju više kostiju lubanje nego što je dopušteno, odbija se od težine rogova i to 90 grama ako su rogovi s lubanjom bez donje čeljusti, odnosno 65 grama ako su rogovi s lubanjom bez donje čeljusti i bez zubala gornje čeljusti. Broj točaka utvrđuje se množenjem težine rogova s konstantom 0,1 (FRKOVIĆ, 2004).

2.2.3. Ocjena volumena rogova

Ocjena volumena rogova dobiva se mjerenjem volumena vode koju oni, uronjeni zajedno s ružama, istisnu iz posude. Rožište i čelenka prilikom uranjanja rogova ne smiju doći u dodir s vodom. Ako su ruže krovaste ili su kojeg drugog nepravilnog oblika, treba ih uroniti u vodu tako da dio ruže i rožišta koji su uronjeni u vodu budu jednak dijelu ruže i rožišta koji je ostao izvan vode. Volumen vode njlakše se utvrdi mjerenjem preciznom hidrostatskom vagom. Razlika između težine rogova mjerene izvan vode, koja je izražena u gramima, i težine rogova uronjenih zajedno s ružama u posudu s vodom daje volumen rogova u kubičnim centimetrima, računajući 1 gram kao 1 kubični centimetar vode. Broj točaka utvrđuje se množenjem volumena rogova s konstantom 0,3 (FRKOVIĆ, 2004).

2.2.4. Ocjena raspona rogova

Ocjena raspona rogova dobiva se mjerenjem na mjestu najvećeg unutarnjeg razmaka između njih. Kada su rogovi ravni ili zavnuti prema van, raspon se mjeri pri njihovom vrhu. Raspon se izražava u postocima, i to tako da se raspon u cm podjeli s prosječnom dužinom rogova i pomnoži sa 100. Točke za raspon rogova dodjeljuju se prema slijedećim postocima (FRKOVIĆ, 2004):

Tablica 10.: Dodjela broja točaka za raspon rogova izraženim u postocima

do 30%	0 točaka
od 30,01 do 35 %	1 točka
od 35,01 do 40 %	2 točke
od 40,01 do 45 %	3 točke
od 45,01 do 75 %	4 točke
više od 75 %	0 točaka

2.2.5. Broj CIC točaka

Ocjena lovačke trofeje srnjaka izražava se brojem točaka. Ukupan broj točaka dobiva se zbrajanjem ili oduzimanjem vrijednosti pojedinih elemenata trofeje koji su navedeni u obrazcu trofejnog lista. Vrijednost mjerljivih elemenata dobiva se množenjem svakog elementa trofeje s određenom konstantom, odnosno određivanjem broja točaka za jedinicu mjere dotičnog elementa. Nemjerljivi elementi trofeje (točke za ljepotu, manjkavosti) ocjenjuju se gledanjem, u okviru broja točaka propisanih za dodatke odnosno odbitke (FRKOVIĆ, 1989).

Tablica 11.: Dodaci, odnosno točke za boju rogova

BOJA ROGOVA	
svjetliji ili umjetno obojeni rogovi	0 točaka
žuti ili svijetlosmeđi rogovi	1 točka
smeđi rogovi	2 točke

Za ikričavost rogova ocjenjuje se prema veličini ikrica, njihovoj gustoći i pokrivenosti rogova.

Tablica 12.: Točke za ikričavost rogova

IKRIČAVOST ROGOVA	
glatki rogovi, gotovo bez ikrica	0 točaka
slabo ikričavi rogovi, na oko 1/3 njihove površine	1 točka
srednje ikričavi rogovi, na više od 1/2 njihove površine	2 točke
dobro ikričavi rogovi, male ikrice na cijeloj njihovoj površini, srednje velike ikrice na 2/3 površine	3 točke
Vrlo dobro ikričavi rogovi, obilje velikih ikrica po cijeloj njihovoj površini	4 točke

Tablica 13.: Točke za ruže rogova

RUŽE ROGOVA	
slabe, male i niske ruže	0 točaka
srednje, poput obruba, nešto šire, malo ikričave ruže	1 točka
dobre, u obliku krune i dosta visoke ruže	2 točke
jake, široke i visoke ruže	3 točke
vrlo jake, vrlo pune i visoke ruže	4 točke

Tablica 14.: Točke za šiljke parožaka

ŠILJCI PAROŽAKA	
Tupi, truli i slabo razvijeni šiljci	0 točaka
Tupi, bez sjaja i srednje razvijeni šiljci	1 točka
šiljati i bijelo polirani šiljci	2 točke

Tablica 15.: Točke za duljinu parožaka

DULJINA PAROŽAKA	
normalno razvijeni parošci, dugi 3,5-5 cm	0 točaka
dobro razvijeni parošci, dugi 5-6 cm	1 točka
vrlo dobro razvijeni parošci, dulji od 6 cm	2 točke

Dodaci za pravilnost i ljepotu, odnosno za oblik, simetričnost i izgled rogova kao cjeline mogu se po slobodnoj ocjeni dodati do 3 točke (FRKOVIĆ, 2004).

Pri ocjenjivanju mogu se odbiti 3 točke zbog nepravilnosti oblika, oštećenja koja nagrđuju trofeju i drugih nepravilnosti i grešaka. Za pomanjkanje parožaka ili ako su kratki: pomanjkanje parožaka, tek primjetni parošci ili veoma kratki parošci dugi do 2,5 cm 2 točke, osrednje razvijeni parošci dugi 2,5-3,5 cm ili samo na jednoj grani duži od 3,5 cm 1 točka, normalno razvijeni parošci, 3,5 cm i duži 0 točaka (FRKOVIĆ, 2004).

2.3. Procjena dobi

Procjena dobi kod odstreljenog grla određujemo prema: stupnju sraštenosti šavova čeonih kostiju, promjeni mliječnih zubi u stalne i stupnju istrošenosti zubi, prema slojevima zubnog cementa (mikroskopski najpreciznija metoda), stupnju okoštalosti hrskavice grkljana, stupnju sraštenosti klinastih kostiju, dužini okoštalosti *septuma nasi*. Dob u srnjaka određuje se i prema visini i debljini rožišta, razmaku među rožištima, obliku ruže, masi rogova u gornjem ili donjem dijelu, ikre i brazde (TROHAR, 2004).

Procjena dobi analiziranih srnjaka provedena je pomoću slijedećih metoda: procjena dobi osamtranjem živih srnjaka prije odstrijela (vrijeme proljetnog linjanja, oblik glave i tijela, boja ljetne dlake na glavi i tijelu, ponašanju, vrijeme skidanja čupe s rogova i izgled rogova), stupnju sraštenosti šavova čeonih kostiju, promjeni mliječnih zubi u stalne i stupnju istrošenosti zubi.

3. REZULTATI

U sljedećim tablicama prikazani su objektivno mjerljivi trofejni elementi srnjaka prema lovnoj godini, datum i mjestu odstrijela, procijenjena dob odstrijeljenog grla te trofejna vrijednost grla izražena u CIC točkama, a ukoliko broj točaka trofeju svrstava u neku od medalja uz ocjenu se nalazi i oznaka b,s,z koja označava medalju; brončana, srebrna, zlatna (Tablica 16. – 26.).

Tablica 16: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2008./2009.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	01.05.2008.	"Rahtovača"	5	24,2	397	171	14,2	119,10 s
2.	01.05.2008.	"Posranac"	4	21,05	294	101	12,6	84,23
3.	08.05.2008.	"Gaine"	7	23,5	291	111	13,2	86,15
4.	08.05.2008.	"Rakitova kosa"	3	21,05	330	165	14,7	107,13 b
5.	14.05.2008.	"Nadoš"	3	23,45	205	81	4,5	64,53
6.	05.06.2008.	"Ciganka"	5	22,35	391	164	11,2	115,48 s
7.	27.06.2008.	"Rakitova kosa"	5	25	405	161	7,2	108,30 b
8.	19.07.2008.	"Čavlovica"	8	19,65	280	118	11,2	82,23
9.	24.07.2008.	"Čavlovica"	6	21,45	359	127	9,8	97,23
10.	25.07.2008.	"Jošine"	4	24,8	307	117	9,1	89,70
11.	25.07.2008.	"Nadoš"	5	24,1	370	131	10,3	107,85 b
12.	09.08.2008.	Čavlovica	10	23,1	383	153	14,5	107,75 b
13.	10.08.2008.	"Drlež"	2	21,15	270	117	12,3	88,18
14.	23.09.2008.	"Varatov dol"	2	20,15	208		12,6	66,42
15.	17.09.2008.	"Varatov dol"	2	17,6	220	95	8,5	66,30
16.	12.03.2009.	"Trojeglava-gušta"-pronađeni rogovi	2	20,6	168		10,5	59,44
17.	12.03.2009.	"Trojeglava-gušta"-pronađeni rogovi	2	21	167		6,6	51,41

Tablica 17: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2009./2010.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	01.05.2009.	"Rakitova kosa"	7	26,55	395	184	8,8	122,48 s
2.	01.05.2009.	"Mali dol"	7	22,2	360	122	15,7	100,2
3.	13.05.2009.	"Modlova šuma"	4	21,5	283	107	6,2	76,15
4.	29.05.2009.	"Gaine"	3	9,65	201		7	53,56
5.	30.05.2009.	"Čavlovica"	4	20,75	253	103	6,5	76,08
6.	05.06.2009.	"Svetinja"	5	22,7	282	95	10,7	78,55
7.	21.07.2009.	"Nadoš"	5	20,8	244		11,1	76,02
8.	31.07.2009.	"Čavlovica"	6	22,65	293	119	8,6	90,33
9.	01.08.2009.	"Ukusine"	7	24,4	367	177	13,3	121,00 s
10.	08.08.2009.	"Modlova šuma"	3	17,6	236		14	63,58
11.	07.08.2009.	"Monjikov mlin"	9	21,25	357	98	10,8	86,73
12.	01.05.2009.	"Svetinja"	3	23,1	188		10	65,79
13.	29.07.2009.	"Varatov dol"	4	18,75	280	83	10,5	69,78
14.	02.08.2009.	"Bijela"	8	25,35	358	135	9,7	101,98
15.	10.08.2009.	"Bijela"	6	21,6	380	110	12,8	96,3
16.	29.08.2009.	"Mali dol"	6	20,6	333	102	11,2	87,25
17.	26.10.2009.	"Ploština"- pronađeni rogovi	3	20,8	228		5,4	63,84
18.	26.10.2009.	"Ploština"- pronađeni rogovi	4	29,6	327	112	9,2	86,1

Tablica 18: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2010./2011.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	24.05.2010.	"Bašćice"	2	21,45	201		9,5	66,96
2.	26.05.2010.	"Bašćice"	6	21,9	361	143	7,8	103,95
3.	22.07.2010.	"Peluš"	7	23,35	332	125	12,1	100,88
4.	24.07.2010.	"Nadoš"	7	21,15	282	116	11,4	89,58
5.	25.07.2010.	"Ciganski palac"	2	21,95	279	73	5,1	69,78
6.	27.07.2010.	"Njivica"	7	24	248		10,7	83,04
7.	28.07.2010.	"Točak"	4	20,15	268	93	10,7	77,78
8.	30.07.2010.	"Gaine"	6	27,67	350	151	10,1	103,33
9.	31.07.2010.	"Rahtovača"	7	24,75	307	119	14,9	93,78
10.	01.08.2010.	"Peluš"	3	21,25	234		13,5	76,45
11.	01.08.2010.	"Čavlovica"	3	21,75	270	80	13,6	73,88
12.	01.08.2010.	"Sređani"	3	22,3	234		13	72,97
13.	20.09.2010.	"Torina"	6	22,4	305	132	12,3	97,8
14.	28.08.2010.	"Nadoš"	5	18,9	248		10,2	79,49
15.	01.08.2010.	"Rakitova kosa"	2	21,5	225		10,3	71

Tablica 19: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2011./2012.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	01.06.2011.	"Nadoš"	6	21,9	296	108	16,5	91,95
2.	02.06.2011.	"Svetinja"	4	20,4	264	89	6,8	71,80
3.	26.07.2011.	"Petranovac"	3	19	241		8,5	71,43
4.	29.07.2011.	"Sječa"	8	25,85	383	129	14,6	101,43
5.	29.07.2011.	"Mokreš"	7	21,6	320	117	10,1	98,86
6.	29.07.2011.	"Nadoš"	6	23,4	282	115	12	87,44
7.	01.08.2011.	"Mokreš"	7	24,6	363	155	10,5	116,67s
8.	07.08.2011.	"Drlež"	8	23,9	338	181	13,1	122,58s
9.	12.08.2011.	"Čavlovica"	8	23,7	409	151	10,1	116,13s
10.	13.06.2011.	"Nadoš"	7	23,45	308	125	11,5	95,53
11.	19.06.2011.	"Monjиков mlin"	6	21,15	214	118	12,3	82,87
12.	28.06.2011.	"Plešov mlin"	9	25,3	402	167	15,2	121,95s
13.	30.06.2011.	"Lipovac"	2	14,65	227		10	67,54
14.	03.07.2011.	"Bijela"	2	20,75	147		9	51,18
15.	04.07.2011.	"Klase"	4	25,9	332	112	12,6	88,25
16.	30.07.2011.	"Monjиков mlin"	2	20	289	100	7	70,90
17.	02.08.2011.	"Bijela"	2	19,4	230		11,5	68,60

Tablica 20: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2012./2013.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	25.05.2012.	"Čavlovica"	7	21,4	299	138	14,6	94
2.	03.06.2012.	"Golubnjak"	9	18,95	322	110	10	87,68
3.	15.07.2012.	"Rahtovača"	3	20,45	233	83	11,1	63,43
4.	06.08.2012.	"Mali dol"	8	21,8	330	128	8,6	94,8
5.	06.08.2012.	"Jošine"	7-8	23,85	374	140	8	102,83
6.	11.08.2012.	"Mali dol"	4-5	18,55	204		9,7	66,2
7.	14.08.2012.	"Mali dol"	4-5	22,25	243		10,8	77,52
8.	08.09.2012.	"Čavlovica"	8	23,9	298	113	12,6	91,65
9.	18.08.2012.	"Nadoš"	6	23,25	269	106	11,6	85,33
10.	09.09.2012.	"Mokreš"	7	20,25	298	129	10,1	89,13

Tablica 21: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2013./2014.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	03.05.2013.	"Ploština"	6	22,35	281	123	15,8	94,73
2.	03.05.2013.	"Jošine"	8	22,4	313	141	13,6	98,8
3.	05.05.2013.	"Jošine"	5	22,95	230	103	17	81,27
4.	09.05.2013.	"Sarovica"	7	24,6	300	121	9,8	92,69
5.	16.05.2013.	"Gaine"	2	18,65	232		15,5	70,69
6.	18.05.2013.	"Svetinja"	3	21,55	234		8,7	77,1
7.	22.05.2013.	"Gaine"	6	22,3	355	154	13,5	108,2b
8.	25.05.2013.	"Sređani"	2	19,75	260	87	12,9	73
9.	25.05.2013.	"Svetinja"	2	20,9	257	64	9,8	64,38
10.	26.05.2013.	"Klase"	4	24,3	256	113	10,1	85,18
11.	26.05.2013.	"Klase"	5	24,15	261	102	11	87,78
12.	29.05.2013.	"Svetinja"	2	22,15	215		6,5	67,16
13.	07.06.2013.	"Golubnjak"	8	22,05	271	118	16,2	90,53
14.	15.06.2013.	"Mokreš"	2	18,45	274	90	9	71,2
15.	17.06.2013.	"Mokreš"	7	26,7	337	141	10,2	102,93
16.	25.06.2013.	"Čavlovica"	2	22	198		14,4	66,54
17.	02.08.2013.	"Mokreš"	7	25,45	304	152	12,2	107,93b
18.	03.08.2013.	"Rahtovača"	6	23	311	135	13,1	95,6
19.	04.08.2013.	"Gaine"	8	22,15	283	123	13	88,28
20.	08.08.2013.	"Golubnjak"	3	21,05	247		13,5	73,94
21.	21.09.2013.	"Rahtovača"	7	23,75	275		12,5	96,02

Tablica 22: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2014./2015.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	04.05.2014.	"Gaine"	2	19,85	117		12,2	43,84
2.	04.05.2014.	"Rakitova kosa"	7	22,1	309	118	11	89,35
3.	04.05.2014.	"Rakitova kosa"	3	19,95	268	102	10,2	78,88
4.	09.05.2014.	"Rahtovača"	6	24	289	110	11,1	86,9
5.	10.05.2014.	"Nadoš"	5	21,35	305	107	8,2	82,28
6.	22.05.2014.	"Rakitova kosa"	7	21,55	311	149	9,3	97,58
7.	27.06.2014.	"Ploština"	6	18	257	95	10,8	71,2
8.	10.07.2014.	"Španjske livade"	3	15	304	105	11,8	74,9
9.	11.07.2014.	"Kaštel"	7	19,75	331	154	14,5	102,68
10.	18.07.2014.	"Rjeka"	4	20,4	263	115	11,6	87
11.	09.08.2014.	"velike livade"	6	19,25	277	125	10	87,9
12.	09.08.2014.	"Gaine"	6	20,3	347	130	18	91,43
13.	18.08.2014.	"Klase"	3	21,6	251	95	7,6	76,48
14.	21.08.2014.	"Mali dol"	2	16,6	264	78	12	65,12
15.	21.08.2014.	"Čavlovica"	2	18,25	194		9,7	65,25
16.	21.08.2014.	"Petranovac"	2	16,45	180		9	56,13

Tablica 23: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2015./2016.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	04.06.2015.	"Ploština"	7-8	20	322	111	11,4	86,5
2.	06.06.2015.	"Ploština"	8-9	20,8	245		8,4	73,75
3.	17.06.2015.	"Peluš"	8-9	22,15	245		9,7	80,95
4.	17.06.2015.	"Danjekove pčele"	8-9	18,8	255	111	11,5	77,2
5.	17.06.2015.	"Rakitova kosa"	4-5	19,35	221		9	72,53
6.	25.06.2015.	"Petranovac"	6-7	20,8	285	96	13,9	78,7
7.	31.07.2015.	"Rakitova kosa"	6-7	23	329	138	16,1	102,3
8.	14.05.2015.	"Bijela"	7-8	23,2	306	114	10,1	89,4
9.	27.07.2015.	"Petranovac"	5	25,4	324	119	11,2	92,82
10.	05.08.2015.	"Posranac"	7-8	18,7	249	108	9,6	73,65
11.	11.06.2015.	"G. Dežanovac"	3	13,85	221		12	69,39
12.	08.07.2015.	"Rahtovača"	3	17,75	293	80	13,8	67,1
13.	07.08.2015.	"Sarovica"	2-3	15,95	207		6,6	63,59
14.	10.08.2015.	"Golubinjak"	4-5	20	256	111	7,1	77,4
15.	03.09.2015.	"Čavlovica"	2-3	19,8	204		15,2	65,82
16.	05.06.2015.	"Stojkovački jarak"	2-3	18,1	160		3,8	49,85
17.	25.06.2015.	"Sređani"	4-5	18,5	205		10,2	76,05
18.	07.07.2015.	"Kreštelovac"	3	18,65	257	112	6,3	74,63
19.	10.07.2015.	"Rahtovača"	2-3	19,5	218		8,9	67,39

Tablica 24: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2016./2017.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	08.06.2016.	"Gaine"	4	19,3	217		9,1	71,56
2.	10.05.2016.	"Ukosine"	4	21,7	307	110	11,6	88,05
3.	15.05.2016.	"Gaj"	8	22,6	338	127	9,4	97,2
4.	21.05.2016.	"Ploština"	9	21	279	104	14	82,6
5.	28.05.2016.	"Ploština"	2	16,4	192		10,6	37,4
6.	07.06.2016.	"Monjиков mlin"	4	20,4	240		9,8	75,9
7.	13.06.2016.	"Klase"	7	24,85	290	105	10,8	86,93
8.	25.06.2016.	"Gaine"	10	20,6	260	104	8,3	79,5
9.	31.07.2016.	"Gaj"	4	21,3	314	115	9,1	89,55
10.	02.08.2016.	"Lipovac"	6	21,1	348	101	11,6	91,15
11.	04.08.2016.	"Posranac"	3	19,75	182		12	60,74
12.	05.08.2016.	"Vinogradina"	7	20,45	325	130	9,8	95,23
13.	07.08.2016.	"Mađarsko groblje"	4	21	273	99	12,3	80
14.	25.08.2016.	"Mali dol"	3	22,35	214		7,9	68,4
15.	06.09.2016.	"Monjиков mlin"	7	19,75	384	135	12,3	105,28b
16.	09.09.2016.	"Mavrečkina smiljka"	4	23,7	245		7,3	76,7

Tablica 25: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2017./2018.

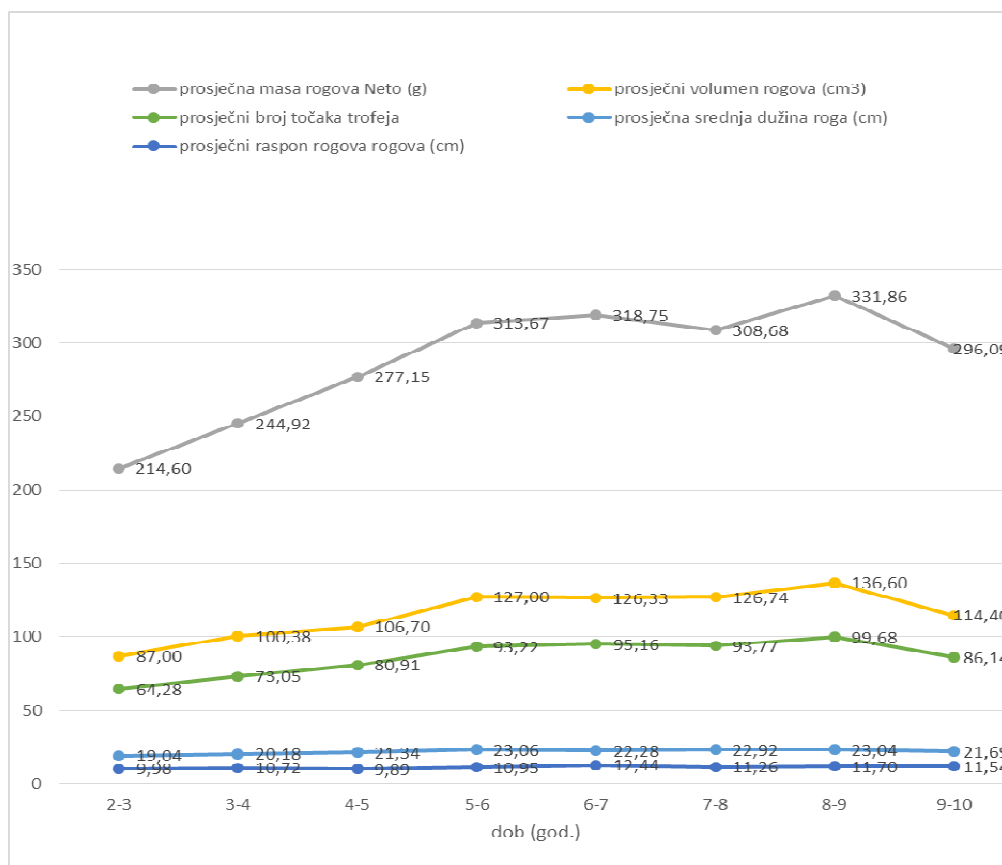
Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	02.05.2017.	"Čavlovica"	8	23,5	290	126	11,5	88,05
2.	02.05.2017.	"Majur"	9	23,9	290	126	9,3	87,75
3.	04.05.2017.	"Ploština"	2-3	19,8	206		9,8	69,28
4.	09.05.2017.	"Jošine"	7	25	310	134	12,8	96,7
5.	09.05.2017.	"Rakitova kosa"	10	20,5	260	113	9,2	83,75
6.	13.05.2017.	"Golubinjak"	10	24,2	267	116	9,3	82,6
7.	20.05.2017.	"Mali dol"	7	22,75	225		9,2	75,63
8.	18.06.2017.	"Mokreš"	2-3	18,15	253	89	9,1	74,58

9.	18.06.2017.	"Žirnjak"	2-3	18,4	179		10	57,87
10.	18.06.2017.	"Veliko bilo"	7	24,1	251	94	11,4	76,85
11.	21.06.2017.	"Vinogradina"	7	22,9	317	99	9,1	85,35
12.	25.06.2017.	"Mađarsko groblje"	7	24,3	297	118	8,5	85,75
13.	27.06.2017.	"Veliki bunar"	3	24,4	254	92	12,2	75,7
14.	29.07.2017.	"Čavlovica"	2-3	18,4	202		11,8	65,16
15.	07.07.2017.	"Rakitova kosa"	8	25,65	422	150	15,4	122,53s
16.	07.07.2017.	"Golubinjak"	8	21,45	325	147	9,7	107,83b
17.	30.07.2017.	"Đurnovac"	7	20,85	253	94	10,9	71,83
18.	30.07.2017.	"Rakitova kosa"	8	27,1	434	155	11,7	123,99s
19.	30.07.2017.	"Mali dol"	3	21	234		8,7	78,32
20.	05.08.2017.	"Ukosine"	8	22,05	426	148	11,4	115,03s
21.	15.08.2017.	"Rakitova kosa"	8	24	344	134	10	98,1
22.	27.09.2017.	"Gaj"	7	23,45	255	94	12,4	75,93

Tablica 26: Trofejne karakteristike srnjaka u lovnoj godini 2018./2019.

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj CIC točaka
1.	15.05.2018.	"Gaj"	2-3	18,6	203		11,5	66,49
2.	16.05.2018.	"Lipovac"	6-7	22,5	353	143	11	106,45b
3.	29.05.2018.	"Rakitova kosa"	8-9	22,65	312	130	10,8	98,03
4.	30.05.2018.	"Veliko bilo"	9-10	23	331	123	12,8	93,5
5.	15.06.2018.	"Mokreš"	2-3	13,95	198		8	61,05
6.	15.06.2018.	"Drlež"	3-4	23	266	94	14,5	82,3
7.	16.07.2018.	"Lipovac"	2-3	16,4	216		14,5	67,38
8.	20.05.2018.	"Selište"	6-7	25,8	418	200	11,7	131,75z
9.	24.05.2018.	"Mokreš"	4-5	20,7	315	110	10	88,85
10.	19.06.2018.	"Bijela"	2-3	19,55	251	77	5,7	62,98
11.	14.07.2018.	"Kaštel"	4-5	18,3	311	118	7,5	89,65
12.	21.07.2018.	"Ploštine"	4-5	23,35	293	115	13,2	85,5
13.	24.07.2018.	"Rakitova kosa"	4-5	18,5	407	106	7,2	88,3
14.	29.07.2018.	"Golubinjak"	4-5	23,5	318	113	14,4	89,49
15.	29.07.2018.	"Sarovica"	3-4	22,85	250	106	14,3	81,78

16.	05.08.2018.	"Kaštel"	3-4	21,6	293	110	10	83,1
17.	07.08.2018.	"Monjиков mlin"	9-10	21,25	268	97	14,7	78,53
18.	11.08.2018.	"Mali dol"	9-10	20,8	240		14	77,1
19.	19.08.2018.	"Modlova šuma"	6-7	24,45	358	151	17	113,83b
20.	21.08.2018.	"Modlova šuma"	4-5	22,9	294	109	12	89,05

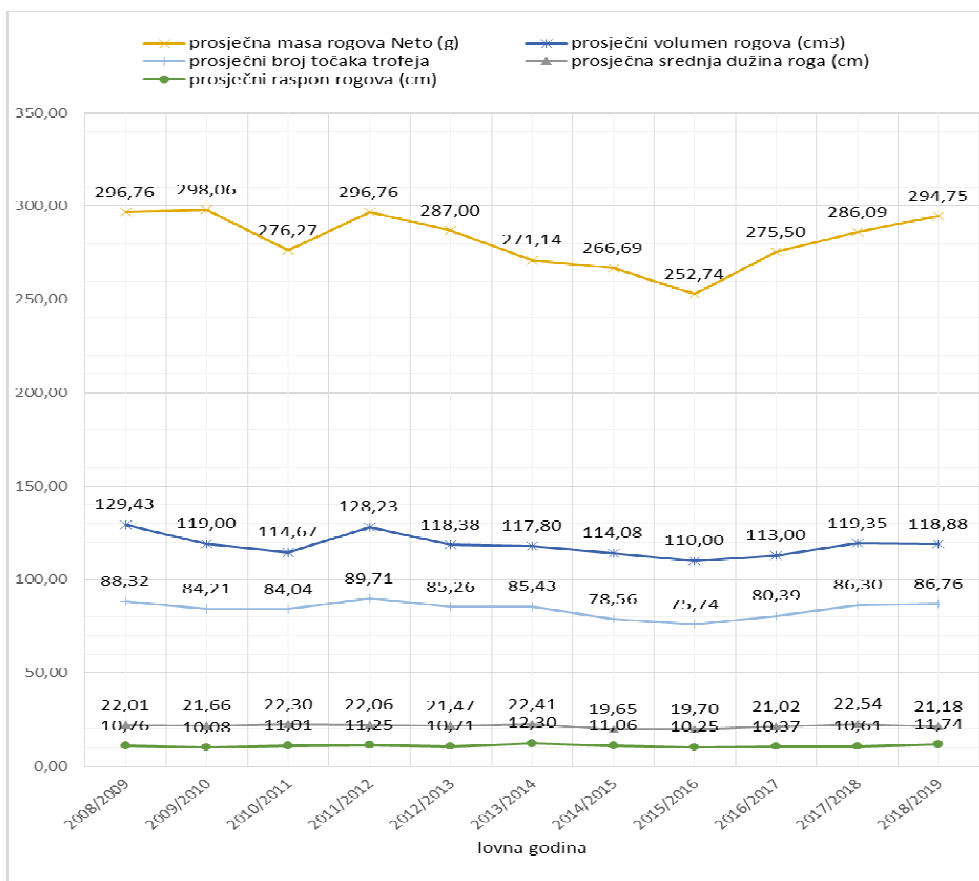
Grafikon 2: Trend prosječnih vrijednosti trofejnih elemenata prema dobi

U grafikonu 2. prikazane su prosječne vrijednosti trofejnih elemenata koji su korišteni u analizi. Najviše grla je odstrijeljeno u dobi od 2-3 godine njih 35, a najmanje u dobi 9-10 godina njih 11 grla. Iz grafikona vidimo da prosječna masa rogova, prosječni broj CIC točaka i prosječni volumen rogova rastu do 5-6 godine, zatim dolazi do stagnacije te pada prosječne vrijednosti. Najveća prosječna trofejna vrijednost je zabilježena u 8-9 godini (masa rogova 331,86 g, volumen rogova 136,60 cm³, CIC točke 99,68). Najveća prosječna srednja dužina roga je utvrđena u 5-6 godini i iznosi 23,06 cm, a najveći prosječni raspon rogova u 6-7 godini i iznosi 12,44 cm. Najmanje prosječne vrijednosti trofeja su u 2-3 godini (masa rogova 214,60 g,

volumen rogova 87,00 cm³, CIC točke 64,28, srednja dužina roga 19,04 cm). Najmanji prosječni raspon rogova je utvrđen u 4-5 godini i iznosi 9,89 cm.

U grafikonu 3. su prikazane trofejne vrijednosti kroz lovne godine. Iz navedenog je vidljivo da je trend prosječne trofejne vrijednosti od lovne godine 2008./2009. do 2010./2011. u padu, a zatim od 2015./2016. počinje rast. Iz grafikona je vidljivo da je najveća prosječna masa rogova 298,06 g utvrđena u 2009./2010. lovnoj godini. Najveći prosječni volumen rogova je utvrđen u 2008./2009. lovnoj godini i iznosi 129,43 cm³. Najveći prosječni broj CIC točaka je utvrđen u 2011./2012. lovnoj godini iznosi 89,71 CIC točaka. Najveća prosječna srednja dužina roga je utvrđena u 2017./2018. lovnoj godini i iznosi 22,54 cm, a najveći raspon rogova je zabilježen u 2012./2013. lovnoj godini, kada je iznosio 12,30 cm. Najmanja prosječna vrijednost trofeja je utvrđena u 2015./2016. lovnoj godini, kada je zabilježena i najmanja prosječna masa rogova, 252,74 g, i prosječni volumen rogova, 110,00 cm³.

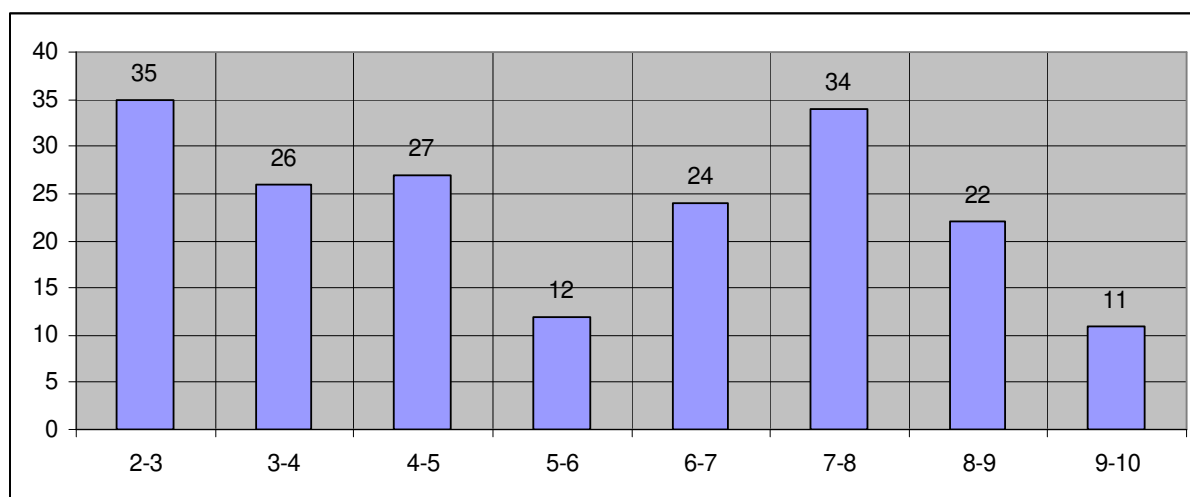
Grafikon 3: Prikaz prosječnih vrijednosti trofejnih elemenata prema lovnim godinama

U tablici 27. prikazane su prosječne vrijednosti nekih trofejnih elemenata prema mjestu odstrijela, odnosno lokacije na kojima su odstrijeljeni pojedini vrhunski trofeji i sa većim brojem odstrijeljenih grla po lokaciji. Iz tablice vidimo da je najveći broj odstrijeljenih grla u predjelu „Rakitova kosa“ 15 grla. Najmanji broj odstrijeljenih grla, po jedno, i to vrhunskih trofeja zabilježen je u predjelu „Selište“, „Plešov mlin“, „Sječa“ i „Ciganka“. Najveća masa rogova 418,00 g, volumen rogova 200,00 cm³ i broj CIC točaka 131,75 je evidentiran u predjelu „Selište“.

Tablica 27: Prikaz prosječnih vrijednosti trofejnih elemenata prema mjestu odstrijela

mjesto odstijela	ukupano odstreljeno srnjaka	broj srnjaka (izmjereno volumen)	prosječna srednja dužina roga (cm)	prosječna masa rogova Neto (g)	prosječni volumen rogova (cm ³)	prosječni raspon rogova (cm)	prosječni broj točaka trofeja
"Ploština"	10	6	21,21	263,00	110,00	10,86	75,09
"Rahtovača"	8	6	22,18	290,38	116,33	12,45	86,17
"Gaine"	10	6	20,40	265,30	128,83	11,99	79,65
"Rakitova kosa"	15	13	22,56	331,47	138,85	10,73	97,62
"Nadoš"	10	8	22,18	280,90	111,13	10,73	86,00
"Ciganka"	1	1	22,35	391,00	164,00	11,20	115,48
"Čavlovica"	14	10	21,45	280,86	122,80	11,72	84,29
"Jošine"	5	5	23,80	306,80	127,00	12,10	93,86
"Drlež"	3	3	22,68	291,33	130,67	13,30	97,69
"Mali đol"	10	4	20,89	264,70	107,50	10,78	79,05
"Modlova šuma"	4	3	21,61	292,75	122,33	12,30	85,65
"Svetinja"	6	3	21,80	240,00	82,67	8,75	70,80
"Ukusine"	3	3	22,72	366,67	145,00	12,10	108,03
"Monjиков mlin"	6	5	20,63	292,00	109,60	11,15	83,37
"Bijela"	6	4	21,64	278,67	109,00	9,80	78,41
"Sječa"	1	1	25,85	383,00	129,00	14,60	101,43
"Mokreš"	9	8	21,09	295,78	122,88	9,91	90,13
"Plešov mlin"	1	1	25,30	402,00	167,00	15,20	121,95
"Lipovac"	4	2	18,66	286,00	122,00	11,78	83,13

"Klase"	5	5	24,16	278,00	105,40	10,42	84,92
"Golubnjak"	7	6	21,60	286,57	119,17	11,46	87,07
"Selište"	1	1	25,80	418,00	200,00	11,70	131,75

Grafikon 4: Prikaz broja odstrijeljenih srnjak prema dobi

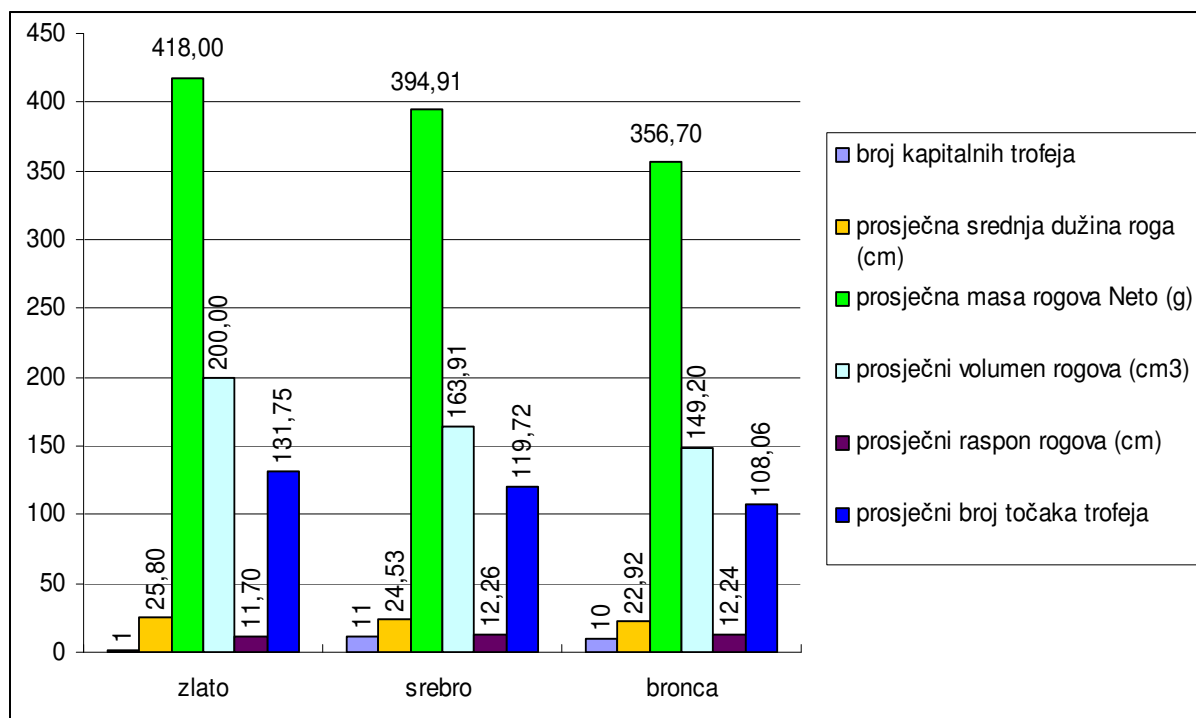
U grafikonu 4 prikazan je broj odstrijeljenih srnjaka prema dobi iz kojeg možemo zaključiti da je najviše odstrijeljeno u dobi od 2-3 godine njih 35 grla odnosno 18,33%, zatim u dobi 7-8 godine 34 grla (17,80%), 4-5 godini 27 grla (14,14%), 3-4 godini 26 grla (13,61%), 6-7 godini 24 grla (12,57%), 8-9 godini 22 grla (11,52%), 5-6 godini 12 grla (6,28%) i najmanje odstrijeljenih grla je u 9-10 godini njih 11 (5,75%).

Tablica 28: Trofeje ocijenjene sa najvišim brojem CIC točaka

Red. Br.	Datum odstrijela	Mjesto odstrijela	Dob	Srednja dužina roga (cm)	Masa rogova Neto (g)	Volumen rogova (cm ³)	Raspon rogova (cm)	Broj točaka trofeja	Medalja (zlato, srebro, bronca)
1.	20.05.2018.	"Selište"	6-7	25,8	418	200	11,7	131,75	zlato
2.	30.07.2017.	"Rakitova kosa"	8	27,1	434	155	11,7	123,99	srebro
3.	07.08.2011.	"Drlež"	8	23,9	338	181	13,1	122,58	srebro
4.	07.07.2017.	"Rakitova kosa"	8	25,65	422	150	15,4	122,53	srebro

5.	01.05.2009.	"Rakitova kosa"	7	26,55	395	184	8,8	122,48	srebro
6.	28.06.2011.	"Plešov mlin"	8	25,3	402	167	15,2	121,95	srebro
7.	01.08.2009.	"Ukusine"	7	24,4	367	177	13,3	121	srebro
8.	01.05.2008.	"Rahtovača"	5	24,2	397	171	14,2	119,1	srebro
9.	01.08.2011.	"Mokreš"	7	24,6	363	155	10,5	116,67	srebro
10.	12.08.2011.	"Čavlovica"	8	23,7	409	151	10,1	116,13	srebro
11.	05.06.2008.	"Ciganka"	5	22,35	391	164	11,2	115,48	srebro
12.	05.08.2017.	"Ukosine"	8	22,05	426	148	11,4	115,03	srebro
13.	19.08.2018.	"Modlova šuma"	6-7	24,45	358	151	17	113,83	bronca
14.	27.06.2008.	"Rakitova kosa"	5	25	405	161	7,2	108,3	bronca
15.	22.05.2013.	"Gaine"	6	22,3	355	154	13,5	108,2	bronca
16.	02.08.2013.	"Mokreš"	7	25,45	304	152	12,2	107,93	bronca
17.	25.07.2008.	"Nadoš"	5	24,1	370	131	10,3	107,85	bronca
18.	07.07.2017.	"Golubinjak"	8	21,45	325	147	9,7	107,83	bronca
19.	09.08.2008.	Čavlovica	9	23,1	383	153	14,5	107,75	bronca
20.	08.05.2008.	"Rakitova kosa"	3	21,05	330	165	14,7	107,13	bronca
21.	16.05.2018.	"Lipovac"	6-7	22,5	353	143	11	106,45	bronca
22.	06.09.2016.	"Monjиков mlin"	7	19,75	384	135	12,3	105,28	bronca

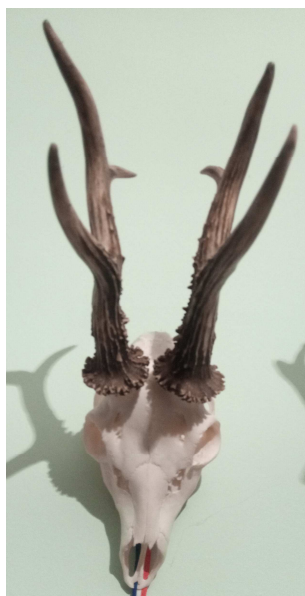
U tablici 28. i grafikonu 5. prikazani su prosječne vrijednosti trofejnih elemenata kapitalnih srnjaka. Ukupno je odstrijeljeno 22 kapitalna grla od kojih je jedan u zlatnoj medalji, 11 grla u srebrnoj medalji i 10 grla u brončanoj medalji. U dobi od 8 godina najviše je odstrijeljeno kapitalnih grla njih 7. U predjelu „Rakitova kosa“ najviše je odstrijeljeno kapitalnih grla, njih 5. Srnjak u zlatnoj medalji ocijenjen je sa 131,75 CIC točaka.

Grafikon 5: Prikaz prosječnih vrijednosti mjerljivih trofejnih elemenata kapitalnih srnjaka

Slika 6.: Brončani srnjak ocijenjen sa 106,45 točke.

Slika 7.: Srebrni srnjak ocijenjen sa 116,13 točke.

Slika 8.: Zlatni srnjak ocijenjen sa 131,75 točke.

4. RASPRAVA

U zajedničkom otvorenom lovištu VII/508 „Dežanovac – Malo bilo“ udio šumske površine je 36% od ukupne lovno produktivne površine (1600ha) za srnu običnu. Poljoprivredne površine čine 64% (oranice 48%, livade 8% i pašnjaci 8%).

Lovište pripada nizinskom tipu bez poplava sa ukupnim brojem bodova osnovnih čimbenika lovišta od 66. te pripada II. bonitetnom razredu.

Plan odstrijela muških grla srne obične u lovištu iznosi 21 grlo godišnje za razdoblje od 2008.-2016. godine, 22 muška grla godišnje od 2016.-2019. godine, odnosno ukupno za promatrano razdoblje od 11 lovnih godina iznosi 234 grla. U promatranom razdoblju odstrijeljena su 234 grla, od čega je ocijenjeno 191 trofeja ili 81,62% svih stečenih trofeja (187 grla je stečeno kroz odstrijel, a 4 trofeje kroz otpad).

Od ukupno 191 trofeje, volumen rogova je izmjeren na 138 trofeja čija neto masa prelazi 250 g.

Analizom je utvrđeno da prosječna masa rogova, prosječni broj CIC točaka i prosječni volumen rogova značajno rastu do 5-6 godine, zatim dolazi do stagnacije, odnosno pada prosječnih vrijednosti. Najveće prosječne vrijednosti zabilježene su kod grla čija je dob procijenjena na 8-9 godina. Slične rezultate je utvrdio i VIDIĆ (2016) u lovištu „Glinsko novo selo“ gdje najznačajniji prosječni rast vrijednosti zabilježen do četvrte godine. Analizom trofejne vrijednosti srnjaka slične rezultate utvrdio je i GOSARIĆ (2015) za lovišta „Pisanička bilogora“ i lovište „Žabjački lug“. On je u tim lovištima utvrdio da se volumen rogova srnjaka povećava sa godinama života. Najznačajniji rast je zabilježen do četvrte godine života zatim usporava do šeste, dok masa ima najznačajniji rast od druge do četvrte godine života, a kulminaciju postiže u osmoj godini života. Slične rezultate je utvrdio i MARENKOVIĆ (2017) koji navodi da u zajedničkom otvorenom lovištu III/133 „Stankovac“ prosjek mase, volumena i CIC točke rastu prema godini starosti grla gdje su najveće prosječne vrijednosti zabilježene u sedmoj godini života. Analizom trofejne vrijednosti srnjaka slične rezultate dobila je i KRUŽIĆ (2018) u lovištu „Netretić“ navodeći da CIC, raspon rogova, masa rogova i srednja dužina roga rastu do 4 godine, a kulminaciju trofejnih vrijednosti dosežu u 6 godini života. Porast mase, volumena i CIC točke prema godinama starosti utvrdio je i NOVAK (2017) u lovištu „Jamaričko brdo“ koji navodi kulminaciju trofejnih vrijednosti u 6/7 godini života.

Najveća prosječna srednja dužina roga u lovištu VII/508 „Dežanovac – Malo bilo“ je utvrđena u 5-6 godini. Slične rezultate je utvrdio i GOSARIĆ (2015) u lovištu „Pisanička bilogora“ i lovištu „Žabjački lug“ gdje je najviša vrijednost ovog parametra utvrđena u šestoj godini života.

Najveći prosječni raspon rogova utvrđen je u 6-7 godini te dolazi do pada vrijednosti u 7-8 godini. Slične rezultate je utvrdio GOSARIĆ (2015) ali i NOVAK (2017) u lovištu „Jamaričko brdo“ gdje analizirane trofejne vrijednosti dosežu kulminaciju u dobi od 6-7 godina.

Prosječna dob analiziranih trofeja njih 191 je 5,22 godina, srednja dužina roga iznosi 21,48 cm, masa rogova 281,83g, raspon rogova 10,95cm, broj CIC točaka 84,11, a volumen rogova 118,96 cm³.

Prostornom analizom podataka utvrđeni su pojedini lokaliteti koji su dali po jedno vrhunsko kapitalno grlo. Jedan od takovih lokaliteta je „Selište“ gdje je odstrijeljen najjači kapitalni primjerak u zlatnoj medalji. Najviše odstrijeljenih grla je evidentirano u predjelu „Rakitova kosa“, njih 15 od kojih 5 kapitalnih trofeja (3 srebra i 2 bronce), zatim lokalitet „Čavlovica“ gdje je ukupno odstrijeljeno 14 grla od toga 2 kapitalna grla (1 srebro i 1 bronca). Lokalitet „Rakitova kosa“ nalazi se u sjeveroistočnom dijelu lovišta gdje je najveća nadmorska visina u lovištu (190 mnv). Područje je poljoprivredno, sa ekstenzivnom obradom polja. Teren je ispresjecan poljima, livadama sa šumarcima i višegodišnjim remizama kroz koje protječe potok Peluš. Lokalitet „Čavlovica“ nalazi se u istočnom dijelu lovišta kroz koji prolazi potok Velika Čavlovica i Mala Čavlovica. Sjeverno od V. Čavlovice su polja i livade sa ekstenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom, a između rijeka su šume hrasta lužnjaka, jasena, johe i meke listače koje su ispresjecane poljima i livadama.

U periodu od lovne godine 2011./2012. do lovne godine 2015./2016 zabilježen je pad prosječnih trofejnih vrijednosti nakon čega prosječna trofejna vrijednost odstrijeljenih grla raste. Uzroci ovakvog trenda mogli bi biti kvaliteta gospodarenja srnećom divljači, lovni pritisak kroz lovni turizam, promjene u staništu i sl.

U analizi podataka za lovište VII/508 „Dežanovac – Malo bilo“ za period od 2008/2009 do 2018/2019 utvrđen je raspon trofeja od 37,40 do 131,75 CIC točke dok je primjerice u analizi podataka za lovište IV/120 „Netretić“ za period od 2005./2006. do 2013./2014. utvrđen raspon trofeja od 44,25 do 126,90 CIC točke (KRUŽIĆ, 2018). U našem istraživanju udio kapitalnih trofeja je iznosio 11,52 %, dok je on u lovištu „Netretić“ iznosio 10,0 %.

U analizi podataka za zajednička lovišta Vukovarsko – srijemske županije za razdoblje od 2007./2008. do 2011./2012. koji je proveo AMIDŽIĆ (2014) utvrđeno je da od ukupno 594 ocijenjene trofeje njih 68 kapitalnih odnosno 11,45%. Isto tako u analizi kapitalnih trofeja divljači u Republici Hrvatskoj koje je proveo VLAISLAVLJEVIĆ (2014), ukupno je stečeno 28407 trofeja srnjaka od čega je 2113 kapitalnih trofeja odnosno, 7,43%.

U analiziranom razdoblju za zajedničko otvoreno lovište VII/508 „Dežanovac – Malo bilo“ raspon ocijenjenih kapitalnih trofeja srnjaka iznosi od 105,28 do 131,75 CIC točke, dok je raspon ocijenjenih kapitalnih trofeja u lovištu „Netretić“, iznosio od 105,24 do 126,90 CIC točke (KRUŽIĆ, 2018). Raspon ocijenjenih kapitalnih grla u Vukovarsko – srijemskoj županiji iznosio je od 106,25 do 144,15 CIC točke (VLAISLAVLJEVIĆ, 2014).

Prosječna dob kapitalnih grla, od njih 22 u lovištu VII/508 „Dežanovac – Malo bilo“ bila je 6,75, prosječna srednja dužina roga 23,85cm, prosječna masa rogova 378,59g, prosječni volumen rogova 158,86cm³, prosječni raspon rogova 12,23cm i prosječni broj CIC točaka 114,97.

5. ZAKLJUČCI

Na temelju analize trofejne vrijednosti ocijenjenih rogova u zajedničkom otvorenom lovištu VII/508 „Dežanovac – Malo bilo“, možemo iznijeti slijedeće zaključke:

- Ukupno je analizirano 191 trofeja;
- Prosječna dob odstrijeljenih srnjaka iznosi 5,22 godina. Najveći broj srnjaka je odstrijeljen u dobi 2-3 godine (35 grla) i u dobi 7-8 godina njih 34;
- Prosjek trofejne vrijednosti srnjaka iznosi 84,11 CIC točke;
- Raspon trofejne vrijednosti srnjaka iznosi od 37,40 do 131,75 CIC točke. Srnjak sa najvećom trofejnom vrijednošću je 131,75 CIC točke odstrijeljen na području „Selište“. Srnjak sa najmanjom trofejnom vrijednošću je 37,40 CIC točke odstrijelje na području „Ploština“;
- Prosjek srednje dužine roga odstrijeljenih srnjaka iznosi 21,48 cm;
- Raspon srednje dužine roga odstrijeljenih srnjaka iznosi od 9,65 cm do 27,67 cm. Srnjak s najvećom i najmanjim srednjom dužinom roga odstrijeljen je na području „Gaine“;
- Prosjek mase rogova odstrijeljenih srnjaka iznosi 281,83 g;
- Raspon mase rogova odstrijeljenih srnjaka iznosi od 117 g do 434 g. Srnjak s najvećom nasom rogova odstrijeljen je na području „Rakitova kosa“, srnjak s najmanjom masom rogova odstrijeljen je na području „Gaine“;
- Prosjek volumena rogova odstrijeljenih srnjaka iznosi 118,96 cm³;
- Raspon volumena rogova odstrijeljenih srnjaka iznosi od 64 cm³ do 200,00 cm³. Srnjak s najvećim volumenom rogova odstrijeljen je na području „Selište“, a srnjak s najmanjim volumenom rogova odstrijeljen je na području „Svetinja“;
- Prosjek raspona rogova odstrijeljenih srnjaka iznosi 10,95 cm;
- Raspon rogova odstrijeljenih srnjaka iznosi od 3,80 cm do 17,00 cm. Srnjak s najvećim rasponom rogova odstrijeljen je na području „Jošine“, a srnjak s najmanjim rasponom rogova odstrijeljen je na području „Stojkovački jarak“;
- Ukupno je odstrijeljeno 22 kapitalna grla;
- Prosječna dob odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi 6,75 godina. Najveći broj kapitalnih srnjaka je odstrijeljen u dobi 8 godine njih 7 i u dobi od 7 godina njih 5;
- Prosjek trofejne vrijednosti kapitalnih srnjaka iznosi 114,97 CIC točke;

- Raspon trofejne vrijednosti kapitalnih srnjaka iznosi od 105,28 do 131,75 CIC točke. Srnjak sa najvećom trofejnom vrijednošću je 131,75 CIC točke odstrijeljen na području „Selište“. Srnjak sa najmanjom trofejnom vrijednošću je 105,28 CIC točke odstrijeljen na području „Monjиков mlin“;
- Prosjek srednje dužine roga odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi 23,85 cm;
- Raspon srednje dužine roga odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi od 19,75 cm do 27,10 cm. Srnjak s najvećom srednjom dužinom roga odstrijeljen je na području „Rakitova kosa“, a srnjak s najmanjom srednjom dužinom roga odstrijeljen je na području „Monjиков mlin“;
- Prosjek mase rogova odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi 378,59 g;
- Raspon mase rogova odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi od 304 g do 434 g. Srnjak s najvećom masom rogova odstrijeljen je na području „Rakitova kosa“, srnjak s najmanjom masom rogova odstrijeljen je na području „Mokreš“;
- Prosjek volumena rogova odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi 158,86 cm³;
- Raspon volumena rogova odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi od 131 cm³ do 200,00 cm³. Srnjak s najvećim volumenom rogova odstrijeljen je na području „Selište“, a srnjak s najmanjim volumenom rogova odstrijeljen je na području „Nadoš“;
- Prosjek raspona rogova odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi 12,23 cm;
- Raspon rogova odstrijeljenih kapitalnih srnjaka iznosi od 7,20 cm do 15,40 cm. Srnjak s najvećim i najmanjim rasponom rogova odstrijeljen je na području „Rakitova kosa“.

Površine na kojima je stečen najveći broj trofeja (i kapitalnih grla) su poljski predjeli u blizini naselja („Rakitova kosa“) i sami rub šume ispresjecan sa poljskim predjelom uz potočne tokove V. Čavlovica i M. Čavlovica („Čavlovica“).

U daljnjim istraživanjima trofejnih vrijednosti potrebno je obratiti pozornost na strukturu staništa kako bi se očuvala staništa na kojima se odstrijeljuju kvalitetna grla. Za kvalitetnije analize trofejnog napredovanja potrebno je raditi kvalitetniju procjenu dobi odstrijeljenih grla srnjaka temeljem čega bi se mogle odrediti smjernice za još bolje gospodarenje divljači koja obitava u lovištu.

6. LITERATURA

1. AMIDŽIĆ, T. (2014): Analiza trofeja divljači iz zajedničkog lovišta u Vukovarskoj – srijemskoj županiji u razdoblju 2007 – 2012. Diplomski rad, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek.
2. ANONYMUS (2016): Lovnogospodarska osnova za zajedničko otvoreno lovište broj VII/508 „Dežanovac – Malo bilo”, za razdoblje od 01.04.2016. do 31.03.2026. godine, ARVAY obrt za šumarstvo i lovstvo.
3. DEGMEČIĆ D. (2011): Selekcija jelenske i srneće divljači. Hrvatski lovački savez, Zagreb, str. 18, 20.
4. DUMIĆ, T. (2013): Kratki tečaj obrade trofeja. Lovački vjesnik 122 (10), 24-25.
5. DURANTEL, P. (2007): Enciklopedija lovstva. Leo commerce d.o.o., Rijeka. str. 346
6. FRKOVIĆ, A. (2004): Lovačke trofeje, U: MUSTAPIĆ i sur. (2004): Lovstvo. Hrvatski lovački savez, Zagreb, str. 460, 463.
7. FRKOVIĆ, A. (1989): Lovačke trofeje, obrada, ocjenjivanje i vrednovanje. Hrvatski lovački savez, Zagreb, str. 13, 62, 131,135-141.
8. FRKOVIĆ, A. (2004); Ocjenjivanje lovačkih trofeja, U: MUSTAPIĆ i sur. (2004): Lovstvo. Hrvatski lovački savez, Zagreb, str. 465-477.
9. GOSARIĆ, G. (2015): Analiza trofejne vrijednosti srnjaka u otvorenom lovištu VII/11 „Pisanička bilogora“ i VII/17 „Žabljački lug – Česma“. Završni rad, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac.
10. GRUBEŠIĆ, M (2004): Lovljenje divljači, U: MUSTAPIĆ i sur. (2004): Lovstvo. Hrvatski lovački savez, Zagreb, str. 432-434.
11. JANICKI, Z. (2004): Ciklus rasta rogovlja, U: MUSTAPIĆ i sur. (2004): Lovstvo. Hrvatski lovački savez, Zagreb, str. 44-46.
12. JANICKI Z., A. SLAVICA, D. KONJEVIĆ, K. SEVERIN (2007): Zoologija divljači. Zavod za biologiju, patologiju i uzgoj divljači Sveučilišta u Zagrebu, Veterinarski fakultet, Zagreb, str. 34-36, 41-42.
13. KRUŽIĆ, J. (2018): Analiza trofejne vrijednosti srnjaka i vepra u zajedničkom otvorenom lovištu broj IV/120 – „Netretić“. Završni rad, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac.

14. MARENKOVIĆ, I (2017): Analiza trofejne vrijednosti srnjaka i vepra u zajedničkom otvorenom lovištu III/133 „Stankovac“ . Završni rad, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac.
15. NOVAK, G. (2017): Analiza trofejne vrijednosti srnjaka na području lovišta III/11 „Jamaričko brdo“ i III/114 „Međurić“ . Završni rad, Veleučilište u Karlovcu.
16. TROHAR, J. (2004): Srna, U: MUSTAPIĆ i sur. (2004): Lovstvo. Hrvatski lovački savez, Zagreb, str. 63-64, 67-71, 246-247.
17. VIDIĆ, I. (2016): Analiza trofejne vrijednosti srnjaka i vepra u zajedničkom otvorenom lovištu III/129 – „Glisko novo selo“. Završni rad, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac.
18. VLAISAVLJEVIĆ, T. (2014): Analiza kapitalnih trofeja divljači u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007 – 2012. Diplomski rad, Poljoprivredni fakultet Osijek, Osijek.
19. SERTIĆ, D. (2008): Uzgoj krupne divljači i uređivanje lovišta. Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, str. 93-94, 103.
20. https://sle.mps.hr/Dokumenti/Karte/07/VII_508_Dežanovac-Malo_Bilo.pdf
21. Pravilnik o načinu ocjenjiva trofeja divljači, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocjenjenim trofejima (NN 92/2008)
22. Zakon o lovstvu (NN 99/2018, 32/19, 32/20)